

Handläggare
Helena Nilsson

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Telefon: 08-50820032

MBL-upplaga

Verksamhetsplan 2015 för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att:

1. Verksamhetsplan 2015 för Enskede-Årsta-Vantör godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Omslutningsförändringar om 258,3 miljoner kronor godkänns och anmäls till kommunstyrelsen.
3. Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler begärs med 5,6 miljoner kronor.
4. Budgetjustering begärs hos kommunstyrelsen med 7,5 miljoner kronor för ökade avskrivningskostnader för stadsmiljöverksamheten i samband med införandet av komponentavskrivningar och förändrade avskrivningstider.
5. Ansökan om medel för feriearbeten görs hos kommunstyrelsen med 5,9 miljoner kronor (se bilaga).
6. Budgetjustering begärs hos kommunstyrelsen med 1,3 miljoner kronor, för fortsatta medel avseende projekt för att motverka hemlöshet, i enlighet med tidigare ansökan (se bilaga).
7. Ansökan om Ytterstadsmedel för kostnader avseende projekt i Rågsved, Östberga och Dalen görs hos kommunstyrelsen med 4,73 miljoner kronor (se bilaga).
8. Ansökan om medel för extra driftkostnader för förbättrings- och skötselåtgärder av befintliga naturreservat görs hos kommunstyrelsen med 1,2 miljoner kronor.
9. Ansökan om medel för tillgänglighetsfrämjande investeringar inom stadsmiljön görs hos kommunstyrelsen med 7,0 miljoner kronor.

10. Ansökan om investeringsmedel för att bygga en ny lekplats görs hos kommunstyrelsen med 0,7 miljoner kronor.
11. Priser till nämndens utförarenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
12. Resultatenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
13. System för intern kontroll godkänns.
14. Internkontrollplan 2015 godkänns.
15. Strategi för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete 2015 godkänns.
16. Miljöhandlingsplan 2015 godkänns.
17. Kommunikationsplan 2015 godkänns.
18. Plan för upphandling 2015 godkänns.
19. Sammanställning av aktiviteter kopplade till "Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016" godkänns.

Lena Lundström Stoltz
Stadsdelsdirektör

Ulrika Klemetz
Ekonomichef

Ärendets beredning

Verksamhetsplanen har tagits fram av ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Förvaltningen lämnar MBL-information den 19 januari 2015 och MBL-förhandling sker den 26 januari 2015. Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor behandlar ärendet den 23 januari 2015 respektive 26 januari 2015.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har fastställt budget för staden. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Utifrån de mål som kommunfullmäktige fastställer i budgeten finns styrdokument inom olika områden.

Stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS) är styrande i nämndernas arbete med budget och verksamhetsplan. ILS-strukturen består av

kommunfullmäktiges inriktningsmål, som är verksamhetsövergripande, samt kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, som konkretiserar inriktningsmålen i förhållande till stadens verksamheter. I budgeten fastställer kommunfullmäktige även ett antal indikatorer som mäter måluppfyllelse samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls.

Vidare inom ramen för ILS-strukturen beslutar nämnden om egna nämndmål som konkretiserar och tydliggör kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ytterligare samt beskriver vilka resultat som ska förväntas. Nämnden kan också besluta om egna indikatorer och aktiviteter för att mäta respektive bidra till måluppfyllelsen.

Innehållsförteckning

Inledning	6
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor	8
1.2 Utbildningen har hög kvalitet och elever får tid för lärande	10
1.3 Alla barn har lika möjligheter i förskolan och skolan	13
1.4 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	14
1.5 Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar	21
1.6 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	24
1.7 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	25
1.8 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	27
2. Ett klimatsmart Stockholm	32
2.1 Stockholm är klimatneutralt	32
2.2 Transporter i Stockholm är hållbara	33
2.3 Stockholm har ren luft och rent vatten	34
2.4 Det är enkelt att välja en miljövänlig livsstil	34
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	35
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion	36
3.2 Företag väljer att etablera sig i Stockholm	37
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	37
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	39
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	40
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	58
4.1 Stockholm är fritt från diskriminering	59
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	61
4.3 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till mänskliga rättigheter och barnkonventionen	64
4.4 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	66
4.5 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	68
4.6 Stockholm är en demokratisk stad där medborgarna har inflytande	71
4.7 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	72
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	74
Övriga frågor	74

Bilagor

Bilaga 1: 01 Ekonomiblanketter

Bilaga 2: 02 Prisbilaga

Bilaga 3: 03 Ansökan om bidrag till feriearbeten 2015

Bilaga 4: 04 Ansökan om medel hemlöshet

Bilaga 5: 05 Ansökan om ytterstadsmedel

Bilaga 6: 06 Internkontrollplan 2015

Bilaga 7: 07 Rov Väsentliga processer

Bilaga 8: 08 Rov Indikatorer

Bilaga 9: 09 System för intern kontroll 2015

Bilaga 10: 10 Strategi för brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete 2015

Bilaga 11: 11 Miljöhandlingsplan 2015

Bilaga 12: 12 Kommunikationsplan 2015

Bilaga 13: 13 Personalplanering och kompetensplanering

Bilaga 14: 14 Jämställdhets- och mångfaldsplan 2013-2015

Bilaga 15: 15 Sammanställning aktiviteter för delaktighet 2015

Bilaga 16: 16 Plan för upphandling

Bilaga 17: 17 Organisation

Inledning

Verksamhetsplanen för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anger inriktningen på förvaltningens verksamhet under år 2015, knyter an till stadens långsiktiga mål och utgår från kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering. Frågor om jämlikhet, jämställdhet och kvalitet är prioriterade, för att skapa jämlika uppväxtvillkor och livschanser för barn, unga och vuxna. Stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS) är en utgångspunkt i arbetet. Styrsystemet ska bidra till att minska ojämställdheten genom att synliggöra var och på vilket sätt resurser och inflytande fördelas olika mellan könen. Utifrån detta styr förvaltningen genusmedvetet för att omfördela resurser och inflytande, så att kvinnor och män, flickor och pojkar kan ta del av den skattefinansierade servicen på lika villkor. Som ett led i utvecklingen av kvalitetsarbetet fortsätter även arbetet med metoden lean samt utvecklingsarbetet i alla verksamheter med resultatbaserad styrning.

För att öka attraktiviteten och utveckla alla verksamhetsområden har förvaltningen tre fokusområden: Attraktiv arbetsgivare, Jämställdhet och Bemötande. Alla människor som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter ska bemötas med respekt utifrån att de är lika i värde och har lika rättigheter och förvaltningen arbetar för att motverka all form av diskriminering. Barns rättigheter är centrala och Barnkonventionen respekteras.

Verksamheterna ska ha en hög tillgänglighet, medborgarna möjligheter till inflytande och barn och unga ska vara delaktiga och ha inflytande samt komma till tals i utredningar.

Nämndens verksamheter ska vara attraktiva arbetsplatser med goda arbetsvillkor. Det friska betonas och förvaltningen arbetar med att skapa en friskvårdande kultur. Medarbetarna ska vara stolta över och trivas på sitt arbete i stadsdelen och ha kraft och energi under hela sitt arbetsliv.

För att göra stadsdelen trygg och levande arbetar förvaltningen också för att parker och grönområden upplevs som rena, välskötta, trygga och tillgängliga. Särskilt fokus läggs på att rusta upp lekplatser, parkvägar och trappor i stadsdelsområdet. Särskild hänsyn tas till behov hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Stadsdelens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete bedrivs i samverkan med andra och utgår från kunskap om riskfaktorer samt den lokala problembilden i ett område. Under 2015 kommer prioriteringar att göras i Dalen, Östberga, Högdalen, Rågsved och Hagsätra. Fältgruppen arbetar uppsökande och förebyggande i miljöer där ungdomarna vistas. Arbetet med sociala insatsgrupper prioriteras under året och utvecklas till att även omfatta vuxna. Fritidsverksamheten bidrar till att förebygga riskbeteenden och kommer under året att prioritera aktiviteter under fredags- och lördagskvällar, då detta utgör ”riskkvällar” för ungdomar i målgruppen samt fortsätta erbjuda extra aktiviteter under skollov.

Sommarjobb för ungdomar prioriteras även under 2015 och målet är att erbjuda 800 ungdomar feriearbeten. En viktig målgrupp är ungdomar vars föräldrar har försörjningsstöd

och denna grupp prioriteras vid tillsättningen av feriearbeten. En viktig faktor för en stabil och trygg uppväxt samt fortsatt liv som vuxen är en fast bostad. Stadsdelen arbetar vräkningsförebyggande och prioriterar att barnfamiljer inte ska vräkas. Genom budget- och skuldrådgivning samt försöks- och träningslägenheter skapas möjligheter för alla att kunna bo i ett varaktigt och självständigt boende.

I förskolan är arbetet med språkutveckling samt utvecklingen informations- och kommunikationstekniken (IKT) i fokus under 2015. Verksamheten arbetar för att alla flickor och pojkar ska ha lika möjligheter utifrån individuella förutsättningar, att vara förberedda inför övergången från förskola till skola. Efterfrågan på barnomsorg fortsätter att öka även under 2015 och nya förskoleavdelningar planeras, även på obekvämt arbetstid. Rekryteringen av förskollärare är fortsatt viktig liksom en god arbetsmiljö. Samarbetet med universitet och högskolor genom den verksamhetsförlagda förskolläraryrket fortsätter.

Förebyggande insatser, anpassade hjälpmedel och bostadsanpassning ska öka möjligheten för de äldre att leva ett självständigt liv och bo kvar i eget boende. Personer med funktionsnedsättning ska stärkas till att kunna leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar. Systematisk kvalitetsutveckling, fortsatt utveckling av dokumentation och uppföljning är viktiga områden, liksom kvalitetsmätning på individnivå.

Stadsdelsområdet är under fortsatt utveckling och växande och förvaltningen arbetar för att bidra till en hållbar miljö och minskade utsläpp av växthusgaser, genom att minska verksamheternas miljöpåverkan och göra det möjligt för brukarna att välja en miljövänlig livsstil. Nämndens miljöhandlingsplan är vägledande i arbetet. Tillsammans med den demografiska utvecklingen förändrar stadsutvecklingen även behovet av bostäder samt lokaler för nämndens verksamheter.

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för år 2015 på cirka 2,2 miljarder kronor. I jämförelse med ursprunglig budget för 2014 är det en ökning med 56,7 miljoner kronor, vilket motsvarar 2,7 %. Budgeten ökar inom de flesta av nämndens verksamhetsområden utom äldreomsorg, ekonomiskt bistånd, fritid samt stadsmiljö. I budgeten finns effektiviseringskrav, dels generella, dels för e-tjänster.

Förvaltningen har i budgetarbetet utgått från att de olika verksamheterna ska få den budgettilldelning som kommunfullmäktige har gett via fördelningsnycklarna, vilket betyder att ingen omfördelning mellan verksamhetsområden har gjorts i budgeten. Den förebyggande och främjande verksamheten för barn och unga inom individ- och familjeomsorg finansieras med 11 mnkr resursfördelningen för barn, kultur och fritid. Medel avsätts även detta år för att kunna täcka kostnader, som i dagsläget är svåra att bedöma om de kommer att uppstå och till vilket belopp.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom arbete för att alla flickor och pojkar i stadsdelen ska ha jämlika uppväxtvillkor. Att barnfamiljer inte vräks är ett viktigt mål för detta, liksom att alla barn i förskolan får stöd och hjälp att utveckla sina förmågor och sitt lärande, utifrån sina individuella förutsättningar. Alla förskolebarn ska ha lika möjligheter att till delaktighet och inflytande samt vara förberedda inför övergången till förskoleklass.

Tidiga sociala insatser ska skapa jämlika livschanser för alla möjliggöra för både kvinnor och män att leva ett självständigt liv. Förvaltningen prioriterar därför förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Alla som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter får ett bra bemötande. De som får insatser ska vara delaktiga i utredning, planering, genomförande och uppföljning av insatsen. För att säkerställa att insatserna håller hög kvalitet och ger goda resultat används de evidensbaserade och strukturerade metoder som finns tillgängliga samt olika utrednings- och dokumentationsdokument.

Inom äldreomsorgen är målet att äldre ska få en trygg ålderdom och ha möjlighet att leva ett självständigt liv, exempelvis genom bostadsanpassning och hjälpmedel för att kunna bo kvar i eget boende. Förebyggande insatser ges äldre och de ska uppleva självständighet utifrån sin förmåga. Prioriterade områden inom verksamheterna i egen regi är måltidssituationer och sociala aktiviteter på vård- och omsorgsboenden och servicehus. De åtta nuvarande demensteamerna inom hemtjänsten och servicehusen kommer under 2015 att vidareutvecklas med stöd av Silviasystrarna.

För att alla områden i stadsdelen ska utvecklas till trygga och levande områden arbetar förvaltningen med olika trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder, såsom att parker ska vara rena och välskötta samt trygga och tillgängliga. Förebyggande insatser prioriteras i Dalen, Östberga, Högdalen, Rågsved och Hagsätra och arbetet utgår från kunskap om olika riskfaktorer och den lokala problembilden. I Östberga fortsätter projektet "Ökad närvaro i Östberga", för minskad exkludering och i Högdalen fortsätter det uppsökande arbetet riktat mot missbrukare/hemlösa. I Rågsved fortsätter arbetet för att förbättra tryggheten och miljön kring Rågsveds centrum.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom arbete för att minska andelen flickor och pojkar som lever i familjer med ekonomisk eller social utsatthet. Målet är att alla barnfamiljer med eget kontrakt ska kunna behålla sin bostad, i de fall de hotas av vräkning. I stadsdelen finns sex öppna förskolor, som arbetar för att vara en länk mellan småbarnsfamiljer i närområdet och samhället. Detta görs genom att man erbjuder en öppen verksamhet utifrån behoven i närområdet, exempelvis med riktade aktiviteter, pedagogisk och social verksamhet samt möjligheter till nätverk och samhällsinformation. Stadsdelen erbjuder också barnomsorg på obekvämt arbetstid i de fall detta efterfrågas och behov inte kan tillgodoses på annat sätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	4,2 %	3,6 %	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden förbättra möjligheten att få barnomsorg på obekvämt arbetstid.	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska öka den uppsökande verksamheten för att öka andelen barn inskrivna på förskolan.	2015-01-01	2015-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska göra en särskild informationssatsning kring kollo på andra språk än svenska	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar i Enskede-Årsta-Vantör har jämlika uppväxtvillkor

Förväntat resultat

Andel flickor och pojkar som lever i familjer med ekonomisk eller social utsatthet minskar. Barnfamiljer med eget kontrakt på bostad, som hotas av vräkning, kan behålla sin bostad. Öppna förskolan är en öppen mötesplats för småbarnsfamiljer, med en bred verksamhet utifrån behoven i närområdet samt önskemål från föräldrar. Stadsdelen erbjuder vid behov barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Kommentar

En viktig faktor för en stabil och trygg uppväxt är en fast bostad. Budget- och skuldrådgivningen har ett särskilt fokus på barnfamiljer och resurser avsatta speciellt riktade till hyresrådgivning och vräkningsförebyggande arbete. När en barnfamilj hotas av vräkning tas alltid en personlig kontakt och arbete initieras för att försöka möjliggöra att familjen får behålla sin bostad. Under 2015 ska förvaltningen se över de rutiner och samverkansstrukturer som finns för att säkerställa att dessa tillräckliga för att uppnå målet att inga barn ska vräkas.

Stadsdelens sex öppna förskolor arbetar för att vara en länk mellan småbarnsfamiljer i närområdet och samhället. Man erbjuder planerad pedagogisk och social verksamhet och möjligheter till att skapa nätverk. Samhällsinformation av varierat slag ges, exempelvis information om förskoleverksamhetens innehåll och hur man söker dit, brandsäkerhet, olycksfall, kvinnofrid och barns språkutveckling. Alla öppna förskolor HBT-certifierades 2014 och arbetar aktivt med de frågorna. Man arbetar också språkutvecklande och deltar i stadsdelens pågående satsning 2014/2015 "Stockholm läser" tillsammans med biblioteken. Exempel på riktade aktiviteter är språkkaféet i Östberga där föräldrar är välkomna att ta med sig sina barn, finska eftermiddagar i Svedmyra/Stureby, Svenska med baby i Rågsved och fredagar för unga föräldrar i Högdalen. Öppna förskolornas lokaler utgör exempel på effektiv resursanvändning eftersom de också nyttjas av andra verksamheter inom stadsdelen. För att öka inskrivningsgraden i förskolorna kommer öppna förskolan att ge utökad information om förskoleverksamhetens mål och innehåll. Som underlag för öppna förskolors utveckling ska besöksstatistik föras. Den kommer att presenteras i tertialrapport 1.

För att män och kvinnor som har sitt ordinarie arbete förlagt till kvällar, nätter och helger ska ha möjlighet att fortsätta sin anställning när de blir föräldrar erbjuder stadsdelen omsorg på obekvämt arbetstid. Det ska röra sig om ett regelbundet och kontinuerligt omsorgsbehov samt att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I stadsdelsområdet är förskolan Terrassen i Enskede öppen dygnet runt för detta ändamål. Verksamheten har under 2014 bedrivits som projekt men kommer från årsskiftet att vara permanent. I mån av plats kan man ta emot syskon som är skolbarn, dock endast under helger och i överenskommelse med skolans rektor.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel besökare i öppna förskolan som anser att alla barn oavsett kön ges lika möjligheter till lärande och utveckling	90 %		År
Andel besökare i öppna förskolan som känner att de har inflytande i verksamheten	90 %		År
Antal barnfamiljer med eget kontrakt på bostad som vräks	0		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Utbildningen har hög kvalitet och elever får tid för lärande

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att barnen i förskolan utvecklar sina förmågor och sitt lärande inom språk, matematik, naturvetenskap, teknik och estetisk verksamhet. Barnen ska vara delaktiga, ha reellt inflytande, lära sig samarbete och uppmuntras att uttrycka tankar och åsikter. Viktiga resurser för arbetet med språkutveckling är förvaltningens språkpedagog, stadsdelens gemensamma språkprogram och förskolornas samarbete med biblioteken. Verksamheten ska bidra till att utveckla barnens förmåga att undersöka problem och matematiska begrepp samt utveckla deras kunskaper om naturen. Trots ett aktivt rekryteringsarbete bedömer förvaltningen att KF:s mål om andel förskollärare ej kan uppnås, varför målet satts en procent lägre till 38%. Resultatet för 2014 blev 37% förskollärare om beräkningen utgår från anställda i barngrupp. Detta år visar SCB:s siffror att man räknat med alla anställda, också de som inte arbetar i barngrupp, varför den siffran blev endast 35%

Ett stort arbete pågår med att utveckla informations- och kommunikationstekniken (IKT) i förskolan och en stadsdelsövergripande handlingsplan för förskolornas utveckling inom IKT kommer att tas fram under året. Utmaningar är bland annat att integrera IKT i vardagen, följa med i utvecklingen samt lära sig använda den teknik som finns.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel förskollärare av antal anställda	38 %	39 %	År
 Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik		fastställs 2015	År
 Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	0 %	fastställs 2015	År
 Andel nöjda föräldrar	85 %	85 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	År
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	År
 Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,6	3,7	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och	2015-01-01	2015-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
utbildningsnämnden utveckla uppföljningen av personal och bemanning i såväl kommunala som fristående förskolor		
Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans utreda vilka krav man kan ställa på kommunala och fristående förskolor för att öka andelen förskollärare	2015-01-01	2015-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan och skolan.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar utvecklar sina förmågor och sitt lärande

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar sina förmågor i meningsfulla sammanhang där lust och nyfikenhet styr. Vårdnadshavarna känner delaktighet och har förtroende för förskolans verksamhet.

Kommentar

Språk, matematik, naturvetenskap, teknik och estetisk verksamhet är i förskolan kopplade till varandra och ska i verksamheten bilda en helhet för barnen.

Barnen ska ha möjlighet att i samspel med omgivningen lära sig tala, berätta, argumentera och ställa frågor. Genom att delta i lekar, sång, sagoläsning, rim och ramsor samt verbal och icke verbal kommunikation ska de ges möjlighet att lära sig att språk kan ha olika funktioner och en uppfattning om hur det kan brukas i olika sammanhang. Förvaltningens språkpedagog finns som stöd för enheternas språkutvecklande arbete. Språkpedagogen ansvarar bland annat för en grundläggande kurs utifrån det gemensamma språkprogrammet som erbjuds alla nyanställda pedagoger samt för språknätverk och läsombud. Bibliotekens verksamhet mot förskolorna är en annan viktig del i förskolornas arbete med barnens språkutveckling. För att stödja förskolorna i deras arbete med böcker, läsning och språk samt för att hjälpa biblioteken att mer långsiktigt planera och utveckla sin verksamhet gentemot förskolorna har läsprogrammet "Stockholm läser" genomförts under 2014.

Arbetet med matematik i förskolan syftar till att genom lust och glädje engagera barn i grundläggande aktiviteter med t.ex. tal, geometri och mätning. Verksamheten ska bidra till att utveckla barnens förmåga att undersöka problem och matematiska begrepp samt kommunicera idéer med olika uttrycksformer. Naturvetenskap och teknik i förskolan handlar om att barnens omgivning och vardagsfenomen undersöks. Stor vikt ska läggas vid naturvårdsfrågor och barnens intressen ska tas tillvara så att de utvecklar sina kunskaper om naturen. De ska också ges möjligheter att grundlägga sin förståelse för hur teknik kan användas för att underlätta och lösa olika problem i vardagen.

För att kunna omsätta stadens "IT-strategi för ett bättre lärande" i praktiken och för en jämn utveckling i förskolorna, krävs en stadsdelsövergripande strategi avseende informations- och kommunikationsteknik (IKT) i förskolan. Övergripande resurser har avsatts inom avdelningen, för utvecklingen av IKT i förskolan, och ett stadsdelsövergripande nätverk med representanter från alla förskoleenheter har startat. Utmaningar för IKT i förskolan är att

integrera IKT i vardagen som ”ett levande verktyg”, följa med i utvecklingen, omvärldsbevakning samt att lära sig använda och bli säker med den teknik som finns. Under 2015 kommer en ny tydlig handlingsplan för förskolornas utveckling inom IKT att tas fram.

I samband med nybyggnation av förskolor ska förvaltningen undersöka om det finns möjlighet att inrätta en förskola med särskild profil eller inriktning. Dialog kommer att föras med berörda förvaltningar och bolag för att säkerställa att barnperspektivet beaktas och att lekytorna såväl inne som ute är tillräckliga för att främja barnens motoriska och kunskapsmässiga utveckling.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel föräldrar som är nöjda med förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling	80 %		År
Andel föräldrar som är nöjda med förskolans samverkan med hemmet	83 %		År
Andel föräldrar/vårdnadshavare som tycker att pojkar och flickor ges lika möjligheter att utvecklas	90 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Den pedagogiska miljön i förskolorna ska utformas och organiseras så den är stimulerande för barnen, stödjer deras lärande och utveckling samt ger dem möjlighet att ta egna initiativ.	2015-01-01	2015-12-31
Inom varje förskoleområde ska en årlig kartläggning göras av vilka modersmål som talas av barn och personal.	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelens språkprogram ska användas i förskolorna som grund för det språkutvecklande arbetet	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar är delaktiga och har inflytande

Förväntat resultat

Flickor och pojkar är delaktiga och har ett reellt inflytande på verksamhetens innehåll.

Kommentar

I förskolan och inom fritiden ska man ta tillvara barnens/ungdomarnas förmåga och vilja till att ta ansvar och utöva inflytande. De ska uppmuntras att uttrycka sina tankar och åsikter och grundlägga en förmåga att förstå och handla efter demokratiska principer genom att de får delta i olika former av samarbete och beslutsfattande. Exempel från förskolan är att man gör barnobservationer av de små barnen för att se hur de agerar, väljer lekar etc. och man intervjuar de lite större barnen. Pedagogerna lyssnar dagligen på barnens tankar och idéer och tar tillvara deras intressen och nyfikenhet i verksamheten. Också inom fritiden pratar personalen mycket med barnen/ungdomarna och gör dem delaktiga i planering och genomförande av aktiviteter. Där finns t.ex. förslagslådor för idéer/förbättringsförslag och representanter för ungdomarna inbjuds att delta en stund i personalens arbetsplatsträffar. Barnens/ungdomarnas intressen ligger till grund för utformningen av miljön och personalen

strävar efter att alla, oavsett kön, ursprung, funktionsnedsättning eller läggning, ska få lika stort utrymme i verksamheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel föräldrar som är nöjda med förskolans förmåga att stödja barns inflytande och delaktighet	85 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Alla barn har lika möjligheter i förskolan och skolan

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att flickor och pojkar utifrån sina individuella förutsättningar är förberedda inför övergången från förskola till skola. Barn i behov av särskilt stöd ska få sina behov tillgodosedda och vara inkluderade i ordinarie barngrupper. En väl etablerad och strukturerad kontakt mellan förskolan och grundskolan ska bidra till en smidig övergång, liksom samverkan med föräldrarna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar är utifrån sina individuella förutsättningar förberedda inför övergången från förskola till skola

Förväntat resultat

Alla flickor och pojkar är förberedda inför att börja förskoleklass. Flickor och pojkar i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda och är inkluderade i ordinarie barngrupper.

Kommentar

Under förskoletiden ska alla barn få möjlighet att utvecklas och lära, i meningsfulla sammanhang och utifrån individuella förutsättningar, för att vara förberedda inför övergången till förskoleklass. Barnens egna intressen, motivation och engagemang ska få utrymme i förskolan. De barn som har behövt extra stöd ska ha fått det under sin förskoletid och ska ägnas särskild uppmärksamhet vid övergången så att skolan kan möta de individuella behoven.

En strukturerad kontakt mellan förskolan och grundskolan i samverkan med föräldrarna, ska bidra till en smidig övergång för barnen till förskoleklass. Förskolorna ska i samarbetet med grundskolorna använda stadsdelsområdets gemensamma handlingsplan, med riktlinjer och en övergripande årsplan som grund.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Personalens bedömning av att barnen är förberedda inför övergången från förskola till skola	90 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barn med funktionsnedsättningar ska företrädesvis inkluderas i de ordinarie förskolegrupperna	2015-01-01	2015-12-31
Förskolans personal ska ges fortbildning kring barn med funktionsnedsättning, inkluderande arbetssätt och i förekommande fall hjälpmedel	2015-01-01	2015-12-31
Vid övergången från förskola till skola ska särskild samverkan ske med berörda parter så att funktionsnedsatta barn får en bra övergång	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Syftet är att tidigt upptäcka barn, unga och vuxna i riskzon, så att de kan få stöd och länkas vidare till relevanta samarbetspartners.

För att ge insatser av hög kvalitet är viktiga fokusområden ett bra bemötande, en hög tillgänglighet och ett arbete efter evidensbaserade och strukturerade metoder. Barn och ungdomar ska ha ett reellt inflytande och att deras behov tas upp i utredningarna. Utvecklingsarbetet med jämställda beslut inom individ- och familjeomsorg vuxen fortsätter under 2015, för att kvinnor och män ska ges likvärdiga insatser med hög kvalitet.

Inom barn och unga utgör familjebehandling, pedagogiska insatser, hjälp med anknytning, föräldramottagningen och föräldrautbildningar samt ungdomsmottagningen exempel på stöd och förebyggande insatser. Arbetet med sociala insatsgrupper, där även fältverksamheten ingår, kommer att prioriteras under året samt utvecklas till att omfatta även vuxna. Tidiga insatser och att skapa goda relationer till ungdomarna är prioriterat för fältverksamheten. Inom fritidsverksamheten kommer aktiviteter under så kallade "riskkvällar" för ungdomar i målgruppen att prioriteras, liksom extra aktiviteter under skolloven. Förvaltningen kommer under 2015 att ta initiativ till samverkan med bostadsbolagen för att bredda det förebyggande arbetet.

För att öka möjligheten för kvinnor och män att leva ett självständigt liv arbetar förvaltningen vräkningsförebyggande och med den öppna mottagningen för budget- och skuldrådgivning. Där ges möjlighet för personer att snabbt kunna få en genomgång av sin privatekonomi samt ger råd för hur individen kan förbättra sin ekonomiska situation.

Indikatorn "andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri" har årsmål 90 %. Utföraren ska arbeta aktivt med att motivera den enskilde till att ta emot stöd och insatser så att ännu fler tar emot stöd.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	Tertial
 Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom	90 %	tas fram av	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
socialpsykiatrin		nämnden	
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	45 %	fastställs 2015	Tertial
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatrin	50 %	tas fram av nämnden	År
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	25 %	25 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur arbetet med sociala insatsgrupper för målgruppen 20-29 år ska organiseras och hur det långsiktigt ska finansieras.	2015-01-01	2015-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Arbetsförmedlingen och stadsdelsnämnderna ta fram förslag på åtgärder för att säkerställa att nyanlända ges lika rätt och tillgång till sociala insatser som andra.	2015-01-01	2015-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att starta fler familjecentraler, med fokus på ytterstaden.	2015-01-01	2015-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning.	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska förstärka det sociala arbetet exempelvis genom att förbättra arbetsvillkoren för socialsekreterarna.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Förebyggande och främjande insatser motverkar ohälsa och ojämlika förhållanden

Förväntat resultat

Barn, unga och vuxna i riskzon upptäcks tidigt, får stöd och länkas vidare till relevanta samarbetspartners. Föräldrautbildningarna leder till hjälp och förbättringar i föräldraskapet. Relationen mellan föräldrar och barn stärks. Andel flickor och pojkar som känner framtidstro och trygghet ökar. Andelen flickor som besöker fritidsverksamheten ökar.

Kommentar

Fritids- och fältverksamheten

Inom fritidsverksamheten ska en trevlig miljö, meningsfulla aktiviteter och social samvaro

bidra till att förebygga riskbeteenden. Aktiviteter under fredags- och lördagskvällar kommer även under 2015 att prioriteras, då de utgör ”riskkvällar” för flickor och pojkar i målgruppen. Extra aktiviteter utöver de ordinarie planeras till skolloven, med ett blandat utbud av lek, idrott, kultur och utflykter och förvaltningen kommer liksom tidigare år att anordna läger- och dagverksamheter. Hagsätra fritidsgård har under hösten fått nya, större och bättre lokaler vilket innebär möjlighet att erbjuda fler former av aktiviteter än tidigare. Den nya lokalen möjliggör även gruppverksamheter i större utsträckning än tidigare vilket medför goda förutsättningar för att fånga upp fler unga och öka andelen flickor som besöker verksamheten. I syfte att öka andelen flickor som besöker fritidsgårdarna besöker personalen inför sin planering närliggande skolor för att skapa relationer med flickor och berätta om verksamheterna. Man frågar flickorna vad som är viktigt för dem på en fritidsgård och vilka aktiviteter de önskar ska finnas.

Fältassistenterna ska i sitt arbete prioritera tidiga insatser och skapa goda relationer till ungdomarna. Vid misstanke om missbruk eller annat destruktivt beteende tar de kontakt med ungdomarna, stödjer och informerar dem och deras föräldrar om vilka möjligheter till hjälp som finns, samt förmedlar kontakter. Arbetet ska finnas dokumenterat och kunskaper ska förmedlas till relevanta samverkanspartners. Fältgruppen deltar i arbetet med sociala insatsgrupper (SIG). Under 2015 kommer fältassistenterna att utveckla kontaktmannaskapet till skolor, ungdomsgrupper, enskilda och samverkanspartners samt fortsätta arbetet med barn i mellanstadieålder och yngre tonåringar.

Med anledning av den senaste tidens utveckling i framförallt Rågsved, men även Östberga och Dalen, är gruppen unga vuxna ca 18-25 år uppmärksammas. Uppdraget kan därför komma att förändras till en del för fritidsverksamheten och för fältassistenterna. Verksamheterna kommer att anordna särskilda aktiviteter och ha kontakt med åldersgruppen unga vuxna.

Personalen inom fritidsverksamheten ska liksom tidigare samverka med föräldrar, fältassistenter, skolorna i närområdet, socialtjänsten och polisen, för att olika kompetenser och resurser i frågor som berör barn och ungdomar, ska samordnas och tas tillvara. Förvaltningen har också ett gott samarbete med de upphandlade fritidsentreprenörerna.

Under 2015 kommer förvaltningen att ta initiativ till samverkan med bostadsbolag och fastighetsvärdar, för att utveckla ett samarbete kring unga vuxna, både genom aktiviteter och tillgång till lokaler. Arbetet ska ske i samråd med ungdomar och föreningslivet.

Individ- och familjeomsorg barn och unga

För att tidigt fånga upp barn och ungdomar som far illa eller befinner sig i riskzonen prioriteras det förebyggande arbetet inom barn och unga. Genom att arbeta utifrån risk- och skyddsfaktorer ökar möjligheterna att tidigt upptäcka dessa barn och ungdomar.

Verksamheten prioriterar arbetet med att ge råd, stöd, behandling och insatser på hemmaplan till barn och ungdomar och deras familjer. Arbeta på hemmaplan kräver stor samverkan med andra aktörer i området. En översyn ska göras i syfte att se över möjligheterna att starta en familjecentral och samlokalisera med en ungdomsmottagning.

Inom förvaltningens öppenvård erbjuds stöd genom såväl uppdrag som genom förebyggande insatser. Uppdragen, som ges av utredningsenheten, består bland annat av familjebehandling, pedagogiska insatser, stöd i tränings- och försökslägenheter, hjälp med anknytning mor-barn

m.m. Arbetet sker företrädesvis i den enskildes hem. De förebyggande insatserna utgörs av råd och stöd och samarbetssamtal på Föräldramottagningen, genom föräldrautbildningar och genom insatser från ungdomsmottagningen.

Alla föräldrar i stadsdelsområdet som har barn mellan 3 och 12 år kommer också fortsättningsvis att erbjudas att delta i ABC – föräldrastöd. Vidare erbjuds föräldrautbildningen Komet till föräldrar som oroar sig för sina barns och ungdomars utveckling i åldrarna 3-11 år samt Ungdoms-Komet för de föräldrar som har barn 12-17 år.

Arbetet med sociala insatsgrupper utgör ett komplement till myndighetsutövningen och kommer att prioriteras under året i stadsdelen. I arbetet med ungdomar med kriminalitet och drogberoende, eller ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet, är det viktigt att ha en välfungerande samverkan med andra myndigheter.

Individ- och familjeomsorg vuxna

Den öppna mottagningen för budget- och skuldrådgivningen fortsätter att ge rådgivning utan väntetider. Därigenom får fler personer snabbt en genomgång av sin privatekonomi och råd kring vad som kan göras för att förbättra den ekonomiska situationen.

Alla nya hushåll som söker ekonomiskt bistånd kartläggs genom bedömnings- och kartläggningsinstrumentet Initial bedömning. Barn och vuxna i riskzon kan därigenom direkt uppmärksammas och länkas till andra verksamheter inom förvaltningen, och samarbetspartners, vid behov.

Inom utredning och öppenvård vuxna uppmärksammas särskilt att unga vuxna får råd och stöd. Att utveckla arbetsmetoder anpassade för målgruppen är en prioriterad fråga liksom att uppmärksamma föräldrar med beroendeproblematik och samarbeta framförallt med verksamheten för barn och unga samt den egna öppenvården kring att dessa föräldrar tidigt ska få stöd.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel besökare som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet	90 %		År
Andel flickor som tycker att de har inflytande och är delaktiga på fritidsgården	90 %		År
Andel pojkar som tycker att de har inflytande och är delaktiga på fritidsgården	90 %		År
Andel pojkar som besöker ungdomsmottagningen	30 %		År
Andel som besökt ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	98 %		År
Andel som kan rekommendera föräldrautbildningen ABC till andra	90 %		År
Andel som kan rekommendera föräldrautbildningen Komet till andra	90 %		År
Andel som tycker att hjälpen/rådgivningen hos budget- och skuldrådgivningen har inneburit en förbättring	90 %		År

Nämndmål:

Insatserna håller hög kvalitet och ger goda resultat

Förväntat resultat

Kvinnor och män upplever ett bra bemötande. De är delaktiga i sin utredning och kan påverka insatsernas utformning. De är nöjda med planeringen, genomförandet och uppföljningen av sina insatser. De förstår sitt beslut samt känner till överklagandeprocessen. Personer som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, får utifrån en individuell bedömning en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering. Beviljade insatser leder till en förbättrad eller bibehållen situation för individen. Akuta insatser och placeringar leder till att barnet får det skydd den bedöms vara i behov av. Andel flickor och pojkar, kvinnor och män som har stöd från socialtjänsten minskar.

Kommentar

Ett bra bemötande, liksom hög tillgänglighet och lättillgänglig information, är centrala delar inom individ- och familjeomsorgens alla verksamheter. Insatser som ges inom barn och unga ska svara upp mot barnets behov och insatserna utvärderas kontinuerligt enligt genomförandeplaner som upprättats med mål och delmål. Inom individ- och familjeomsorg vuxna och beställaravdelningen kommer utvecklingsarbetet med jämställda beslut att fortsätta under 2015. Män och kvinnor inom individ- och familjeomsorg vuxna ska ha inflytande över verksamheternas utveckling och utformning genom brukarråd. Inom ekonomiskt bistånd finns en informationsbroschyr för att underlätta för brukarna i ansökningsprocessen.

BBIC, Barns behov i centrum, är en evidensbaserad och strukturerad metod i det sociala arbetet som bidrar till att säkerställa en hög kvalitet i utredningsarbetet. Metoden används inom verksamheterna så att enhetschefer och mentorer kan stämna av att handläggningen är korrekt och rättssäker, bland annat genom ärendegenomgångar och stickprov. Förvaltningens öppenvård och manskottagningen arbetar efter evidensbaserade metoder så som Alternativ till våld, Signs of safety och Trygghetscirkeln.

De utrednings- och dokumentationsdokument som används inom individ- och familjeomsorgen vuxna, såsom Initial bedömning och Förutsättningar inför arbete (FIA) inom ekonomiskt bistånd samt ASI (Addiction severity index) inom beroendevården, förutsätter den enskildes delaktighet och medverkan. Insatser inom missbruksvården diskuteras insatsen tillsammans med den enskilde och en plan för genomförande skrivs av handläggaren och den enskilde tillsammans. Inom ekonomiskt bistånd görs en förändringsplan, med en planering för hur den enskilde ska få en egen försörjning. Planerna omfattar en struktur för genomförandet, vilka delmål/mål som ska uppnås, hur det ska genomföras och hur det ska följas upp.

Alla utredningar som görs inom socialpsykiatri ska genomföras inom utrednings- och bedömningsinstrument DUR (Dokumentation, Utredning och Resultat) och ske på ett rättssäkert sätt. Utredningarna ska innehålla information om den enskildes egen syn på sin livssituation. Den enskilde ska vara delaktig i utredningen och uppföljningen av beviljat bistånd. Beviljade insatser ska kontinuerligt följas upp för att säkerställa att de stärker den enskildes förmåga till ett självständigt liv med utgångspunkt från den enskildes egna förmågor. För kvinnor och män som bor inom verksamheter där nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar ska en individuell bedömning säkerställa den enskildes behov av hälso- och

sjukvård samt rehabilitering. Samverkan med landstinget behöver fortsätta att vidareutvecklas för att säkra stödet till teamet som arbetar med hälso- och sjukvårdsinsatser till kvinnor och män inom socialpsykiatri.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel inom socialpsykiatri som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	87 %		År
Andel inom socialpsykiatri som upplever att personalen är bra på att uppmuntra dem till att göra saker själva	89 %		År
Andel kvinnor som tycker att stödet de fått beviljat av Enheten för utredning och öppenvård vuxna har inneburit en förändring till det bättre	90 %		År
Andel män som tycker att stödet de fått beviljat av Enheten för utredning och öppenvård vuxna har inneburit en förändring till det bättre	90 %		År
Andel omsorgspersonal med grundutbildning (boendestöd socialpsykiatri)	90 %		År
Andel utredningsplaner som upprättas, av totalt antal utredningar (Utredningsenheten)	75 %		Tertial
Andel utredningar där barn och unga kommit till tals	90 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utförarenheten för Socialpsykiatri ska säkerställa att den enskilde haft möjlighet att vara delaktig vid utformandet av insatserna	2015-01-01	2015-12-31
Utförarenheten Socialpsykiatri ska säkerställa att genomförandeplanerna är uppdaterade. Beställarenheten ska granska att genomförandeplanen stämmer överens med beställda insatser.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män har möjlighet att leva ett självständigt liv

Förväntat resultat

Kvinnor och män har ett varaktigt och självständigt boende. De får insatser som stärker förmågan till ett självständigt liv och upplever självständighet utifrån sin förmåga. Kvinnors och mäns användning av droger minskar.

Kommentar

En förutsättning för att uppnå avsedd effekt med insatser är att rätt insatser ges och att de är anpassade till var och ens behov. Förvaltningens öppenvård har insatser som avpassats för kvinnors respektive mäns behov och förebyggande insatser erbjuds.

Att ha en bostad är en grundläggande förutsättning för att leva ett självständigt liv. Förvaltningen har försöks- och träningslägenheter för personer som behöver stöd för att kunna klara av ett eget boende och på sikt få eget kontakt på bostad. Förvaltningens budget- och skuldrådgivare är ett viktigt stöd för att personer med skulder ska få hjälp att göra upp

betalningsplaner på sina skulder och så småningom få eget kontakt på bostad. Förvaltningen arbetar också vräkningsförebyggande, enligt handlingsplanen för att förebygga vräkningar. Hyresrådgivning erbjuds också liksom en "Boskola" för de som bor i försöks- och träningslägenheter.

För personer i akuta kriser, som saknar bostad samt uppbär försörjningsstöd, har förvaltningen jourlägenheter. Inom ramen för utbildningssatsningen "Leda för resultat", i regi av Sveriges kommuner och landsting, pågår ett utvecklingsarbete gällande användningen av jourlägenheterna. Målet är en effektivare användning av och en bättre boendesituation för de som bor i jourlägenheterna.

För att på ett bättre sätt möta behoven hos personer med både missbruks- och psykiatriska problem ändras inriktningen på Gullmarsplans beroendemottagning till att anpassas för den målgruppen. Den gruppverksamhet som tidigare bedrivits på Gullmarsplans beroendemottagning kommer fortsättningsvis att erbjudas inom förvaltningens egen öppenvårdsverksamhet.

Förvaltningen bedriver, tillsammans med Skarpnåcks SDF, Pelaren där man erbjuder ett 12-stegsinspirerat behandlingsprogram i grupp. Till träfflokalen Valvet kan personer med ett komplext vårdbehov vända sig för att få ett socialt sammanhang, motiverande samtal och rådgivning. För att kunna erbjuda ett bredare utbud kommer ett samutnyttjande av öppenvårdsverksamheter göras inom Enskede-Årsta-Vantörs, Skarpnåcks och Farsta stadsdelsförvaltningar. Förvaltningens missbruksvård, som tidigare tagit emot personer från 20 år och uppåt, tar från och med 1 mars emot från 18 år och uppåt. Under 2015 har förvaltningen ett särskilt uppdrag att göra en genomlysning av samverkan med landstinget i syfte att förbättra stödet och insatserna för missbrukare. Förvaltningen har ett etablerat samarbete med organisationer och ideella föreningar gällande missbruksrelaterade frågor.

Förvaltningens arbete med SIG, sociala insatsgrupper, kommer att utvecklas till att även omfatta vuxna. Arbetet med vuxna personer med kriminell bakgrund och drogberoende omfattar samverkan mellan socialtjänst, polis, Arbetsförmedling, öppenvård, kriminalvård.

Socialpsykiatri

För kvinnor och män med insatser från socialpsykiatri ska förebyggande insatser erbjudas. Insatser i form av till exempel boendestöd ska alltid provas först, för att i första hand ge den enskilde möjligheten att bo kvar i eget boende. Arbetet med uppsökande verksamhet fortsätter inom ramen för de medel som erhålls för ett treårigt projekt som påbörjades under 2014.

Alla medarbetare som gått grundkursen i samtalsmetoden Motiverande Samtal (MI) ska stötts av enhetens MI-coacher att börja arbeta med metoden. Utifrån de resultat som forskningsrapporten från projektet Single System Design (SSD) visar fortsätter utvecklingen av arbetssättet med metoden i boendestödet. SSD har bytt namn till Målinriktad och systematisk utvärdering av insatser för enskilda personer (MOS). Inom sysselsättningen fortsätter utvecklingsarbetet utifrån metoden Supported Employment (SE) och Individual support and placement (IPS).

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel kvinnor som fullföljer öppenvårdsbehandling (Pelaren)	96 %		Tertial
Andel män som fullföljer öppenvårdsbehandling (Pelaren)	96 %		Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm är en stad som håller ihop, med trygga och levande stadsdelar

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att stadsdelsområdet är rent och välskött samt att stadsdelarna utvecklas till trygga och levande områden.

Nämndens strategi för brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete är vägledande i arbetet med trygga stadsdelar och det förebyggande arbetet utgår från kunskap om riskfaktorer och den lokala problembilden. Under 2015 prioriteras satsningar och förebyggande insatser i Dalen, Östberga, Högdalen, Rågsved och Hagsätra.

Trygghetsskapande åtgärder görs även i utemiljön och handlar bland annat om att se till att det finns god sikt, bra belysning samt att trasig och/eller förstörd utrustning och anläggningar lagas eller tas bort.

För en ren och välskött stadsdel sker arbete i parkerna i syfte till att höja kvaliteten på stadsdelens park- och naturmark. Särskild hänsyn tas till behov hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	74 %	74 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	63 %	62 %	År
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum	2015-01-01	2015-12-31
Kommunstyrelsen ska under 2015 göra en översyn med inriktningen att delar av ansvaret för park, natur och gatuskötsel kan tillföras stadsdelsnämnderna. Parallellt ska en översyn göras av stadsdelsnämndernas ansvar och indelning med inriktning att stärka lokalt inflytande, effektiv förvaltning och rättsäkert bemötande av invånarna.	2015-01-01	2015-12-31
Trafiknämnden ska, i samråd med stadsdelsnämnderna, ta fram prioriterade förslag för hur de medel som reserverats för reinvesteringar ska användas.	2015-01-01	2015-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med intresserade stadsdelsnämnder studera förutsättningarna för att införa direktvalda stadsdelsnämnder.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Stadsdelen är ren och välskött

Förväntat resultat

Kvinnor och män är nöjda med skötseln av parker och grönområden.

Kommentar

Stadsdelsområdet ska uppfattas som grönt, rent och snyggt, genom att förvaltningen arbetar för att parker, grönområden och parkstråk upplevs som rena, välskötta, trygga och tillgängliga och att de kan användas av så många som möjligt. Allt arbete som sker i parkerna syftar till att höja kvaliteten på stadens park- och naturmark och ska ta särskild hänsyn till behov hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen samverkar med stadsträdgårdsmästaren och trafikkontoret i alla delar av stadsmiljöverksamheten, såväl i samband med investeringar som i drift och underhåll av parker och grönområden. Förvaltningen ska också fortsätta att utveckla samarbetet med andra förvaltningar såsom idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen.

Förvaltningen fortsätter att reinvestera i stadsdelsområdets lekplatser, trappor och parkvägar, för att dessa ska få ökad tillgänglighet och säkerhet. Lekplatserna ska även få ökad möjlighet att erbjuda en plats för pedagogisk lek. Underlag för prioritering är lekplatsbesiktning, inventering av samtliga trappor samt kommande asfaltsplaner.

Stadsdelens tre parkplaner, en för vardera områdena Vantör, Enskede samt Årsta, färdigställs under 2015. I samband med framtagande av parkplanen fortsätter förvaltningen hålla dialoger med medborgare för att samla in synpunkter och önskemål om hur de önskar att stadsdelsområdets parker och grönområden ska utvecklas. Inför upprustningar av parker och lekplatser hålls tyckstill-möten och samråd. Det ungdomsråd som planeras inrättas kommer att beredas tillfälle att yttra sig i fråga om upprustning av lekplatser, parker och grönområden.

Förvaltningen ska fortsätta att aktivt delta i planeringsprocesser för att säkerställa att nya parker och grönområden och förändringar av dessa utformas på ett så driftsäkert och drifteffektivt sätt som möjligt. Stadsdelsnämndens inriktning är att värdefulla grönområden och spridningskorridorer ska bevaras. Förvaltningen kommer att verka för att en ny plan för Högdalstopparna tas fram, i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning och Exploateringskontoret.

Idéer och önskemål från medborgare ska lyftas fram och förvaltningen ska i den mån det är möjligt stödja medborgare genom att teckna brukaravtal.

Under året kommer en inventering parklekarna att påbörjas, med syfte att kartlägga status och investeringsbehov i anläggningarna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel som tycker att det är rent och städat i stadsdelen	65 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
För att stadsdelsområdet ska vara tryggt och tillgängligt ska förvaltningen fortsätta arbetet med upprättande av åtgärdsplaner för asfaltsarbeten och slyröjning för gång- och cykelbanor	2015-01-01	2015-12-31
I samband med remissyttranden för nya detaljplaner för bostäder ska förvaltningen belysa frågor som rör tillgänglighet i utomhusmiljö och i verksamhetslokaler	2015-01-01	2015-12-31
För att stadsdelsområdet ska vara tryggt och tillgängligt ska förvaltningen genomföra förnygringsbeskärning och kronminskning	2015-01-01	2015-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
enligt slyröjningsplanen.		

Nämndmål:

Stadsdelsområdets olika stadsdelar utvecklas till trygga och levande områden

Förväntat resultat

Kvinnor och män upplever stadsdelen som ett tryggt område att bo och vistas i. Verksamheterna arbetar säkerhetsförebyggande och har en god beredskap vid krissituationer.

Kommentar

Stadsdelens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska bedrivas systematiskt och i samverkan med andra. Vägledande i arbetet är nämndens strategi för brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete. Det förebyggande arbetet utgår från kunskap om riskfaktorer och den lokala problembilden i ett område. Under 2015 kommer stadsdelen särskilt att prioritera Dalen, Östberga, Högdalen, Rågsved och Hagsätra. Skolor, bostadsbolag, företagare, polisen, idrottsföreningar, brottsofferjourer, kvinnojourer, bostadsrätts- och villaföreningar, medborgare, kyrkan, är exempel på samverkanspartners.

Arbetet med övergripande utvecklingsarbete för Rågsved, med syftet att förbättra tryggheten och miljön kring Rågsveds centrum fortsätter. Flera av staden förvaltningar och bolag kommer även fortsättningsvis delta i arbetet, inom olika områden.

Det uppsökande och kartläggande arbetet av missbrukare/hemlösa som pågått i Högdalen fortsätter under 2015. Förutsättningarna för och behoven av en drogfri mötesplats i närområdet ska också kartläggas.

Arbetet med minskad exkludering, genom projektet "Ökad närvaro i Östberga" fortsätter, med personal som finns i en lokal området och som anordnar aktiviteter till de boende i området.

Förvaltningens verksamheter arbetar säkerhetsförebyggande och ett utvecklingsarbete sker för en god beredskap vid krissituationer. Systematiskt brandskyddsarbete samt arbete för att förebygga hot och våld är prioriterat. Rutiner och handlingsplaner ska finnas och krishantering och säkerhetsförebyggande frågor ska diskuteras på arbetsplatsträffar och vid andra möten i verksamheten.

Biståndshandläggarna inom äldreomsorgen informerar vid hembesök om möjligheten för den enskilde att besöka de öppna verksamheterna för att få information om vad som kan göras för att motverka brand i bostaden. Inom omsorgsverksamheterna görs riskbedömning i de enskildas hem, av arbetsmiljö och för att förebygga bostadsbränder. Inom förskolan och fritiden arbetar man säkerhetsförebyggande utifrån en gemensam struktur.

Indikatorn som mäter trygghet baseras på Stockholmsenkäten, som genomförs vartannat år, för elever i årskurs 9 och år två på gymnasiet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel ungdomar som känner sig ganska eller mycket trygga om de går ut ensamma sent en kväll i området	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska kontinuerligt diskutera krishantering och säkerhetsförebyggande frågor på APT, för att samtliga medarbetare ska ha god kunskap om vad som gäller i den egna verksamheten	2015-01-01	2015-12-31
I syfte att motverka bostadsbränder hos brukare i nämndens verksamheter sker samverkan med fastighetsägare enligt riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete (SBA). Ytterligare åtgärder är riskbedömningar av arbetsmiljön hos respektive brukare, upprättande av handlingsplaner, inventering av personer med riskbeteende samt åtgärder såsom spisvakt och extra tillsyn vid behov.	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att aktivt arbeta för att utöka antal bostäder för personer med funktionsnedsättning, utifrån att behovet av bostäder samt lokaler för nämndens verksamheter ständigt förändras då stadsdelen växer och demografin förändras.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År
 Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med bostadsbolagen och fastighetsnämnden inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboheter eller servicebostäder	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska redovisa hur arbetet med att tillgodose behovet av bostäder med särskilt stöd och service fortskrider. Arbetet ska redovisas till kommunstyrelsens genomförandegrupp	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna, fastighetsnämnden, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att minst fem procent av lägenheterna i exploateringsprojekt med minst 100 bostäder avsätts till omsorgslägenheter	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Förvaltningen arbetar aktivt för att utöka antal bostäder för personer med funktionsnedsättning

Förväntat resultat

Tillgången på bostäder med särskild service ökar i stadsdelsområdet och fler personer med funktionsnedsättning har möjlighet att få en lämplig bostad.

Kommentar

Stadsdelsområdet är i en period av stark utveckling och växande och i området finns flera stadsutvecklingsområden för vilka planeringen fortsätter under 2015. Detta, tillsammans med den demografiska utvecklingen, förändrar kontinuerligt behovet av lokaler för nämndens verksamheter, bland annat behovet av bostäder för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen samarbetar kontinuerligt, redan i tidiga planeringsskeden, med Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Fastighetskontoret för att säkerställa att stadens behov av bostäder för personer med funktionsnedsättning ska tillgodoses. Förvaltningen verkar också för att det som byggs i stadsdelen ska vara klimatsmart och långsiktigt hållbart. Detta understryks även i de remissyttranden som lämnas kring detaljplaner och program.

Möjligheten till att inrätta bostäder för personer med funktionsnedsättning i samband med nybyggnation ses alltid över. Även möjligheten att vid minskat behov av boenden för annan målgrupp omvandla dessa till boenden för personer med funktionsnedsättning eller med insatser från socialpsykiatri. Tillgänglighetsaspekter beaktas alltid vid både om- och nybyggnation. Under 2015 kommer en kartläggning att göras över var det finns eller saknas gruppboendestäder eller serviceboendestäder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samband med nybyggnation ska förvaltningen beakta behovet av bostäder för personer med funktionsnedsättning	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom arbete med att möjliggöra för invånarna i stadsdelen att möta ett varierat och tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse, motion och hälsa. Förskolan lägger grunden för det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa. Reviderade riktlinjer för mat och måltider är ett stöd för förskolorna och ett kostdatasystem kommer att testas under 2015.

Inom äldreomsorgen prioriterar den förebyggande verksamheten rehabiliterande insatser samt en satsning för att motverka fallolyckor bland äldre. De öppna dagverksamheterna erbjuder olika hälsofrämjande aktiviteter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter		fastställs 2015	År

Nämndmål:

Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat och tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse, motion och hälsa

Förväntat resultat

Flickor och pojkar på förskolan och inom fritidens verksamheter utvecklar förståelse för vikten av att värna om en god hälsa samt utövar fysiska aktiviteter. Kvinnor och män med stöd och omsorg inom nämndens verksamheter upplever att de möter ett varierat utbud av hälsofrämjande aktiviteter. Kvinnor och män inom LSS och socialpsykiatri får sina hälsobehov tillgodosedda. Möjligheterna till spontanidrott för både kvinnor och män är goda i stadsdelen.

Kommentar

Förskola och fritidsverksamhet

Förskolan ska lägga grunden till det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa samt erbjuda barnen miljöer, ute och inomhus, som lockar till rörelselek. Deras rörelseglädje ska stimuleras genom aktiviteter som utvecklar motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning. I stadsdelsområdet finns ca 300 utbildade instruktörer i barnyoga och yogan är en del av verksamheten.

Reviderade riktlinjer för mat och måltider kommer att finnas färdiga vid årsskiftet. Där lyfts matens alla delar fram genom "matpusslet" och det finns underlag som stöd till enheterna för att mer systematiskt följa upp arbetet kring maten. Flera förskolor strävar efter att minska extern catering och i stället tillaga och leverera från en egen förskola. Inför 2015 har förvaltningen ökat andelen kockar med utbildning i och med att 17 personer genomgått utbildning under 2014. Förvaltningens dietist fortsätter sitt arbete med fortbildningsinsatser och planerar att introducera ett kostdatasystem som kan testas under året.

Fritidsverksamheten ska i samverkan med föreningslivet uppmuntra och stimulera till hälsosamma aktiviteter genom att erbjuda ett brett utbud av idrott, friluftaktiviteter och dans. Parklekarna erbjuder många tillfällen till rörelse och lek under alla årstider. I kvällsverksamheterna har man sportaktiviteter flera gånger i veckan och möjligheter till spontanidrott finns att tillgå. Sommarverksamheter anordnas till största delen utomhus med utflykter, fotboll, kubb, fiske, bad m.m. På sommargården Simpvik (på Gålö) kommer liksom tidigare att anordnas dagkollo med bad, fiske och en mängd andra aktiviteter. Busstransporter dit kommer att erbjudas utan kostnad. En särskild anpassad verksamhet för funktionsnedsatta ungdomar, kommer i samverkan med närliggande stadsdelar, att anordnas på Simpvik under en sommarvecka. Föreningsbidrag kommer att ges till föreningar som anordnar kvalitativa aktiviteter för barn och ungdomar i stadsdelsområdet.

Äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri

Förvaltningen ska möjliggöra för äldre personer och personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri att vara delaktiga i olika hälsofrämjande aktiviteter. Den enskildes egna önskemål och intressen ska styra vilka aktiviteter som genomförs och stödet att delta i aktiviteter ges i både grupp och individuellt. Samverkan med andra förvaltningar sker där det är möjligt. Äldreomsorgen fortsätter att erbjuda möjligheter till hälsofrämjande aktiviteter

inom de öppna mötesplatserna utifrån brukarnas önskemål. Idag finns nio mötesplatser, tre senorgym och ett utegym. Hälsoveckan för äldre vidareutvecklas och dagsutflykter erbjuds året runt. Inom hemtjänsten fortsätter man att erbjuda gemensam fika utomhus under sommarmånaderna. Den förebyggande verksamheten prioriterar rehabiliterande insatser samt gör en extra satsning för att motverka fallolyckor bland äldre. Möjlighet till promenader och utomhusvistelse ska ges. Under året utreds möjligheten att ansöka om projektmedel för en försöksverksamhet i syfte att bevilja promenader utan biståndsbeslut.

Enheten för socialpsykiatri vidareutvecklar arbetet för att främja en hälsosam livsstil. Aktiviteter som erbjuds är till exempel hälsofrukost på stödboendet, hälsolunch på sysselsättningen samt yogakurs i samarbete med Vuxenskolan och Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH).

Gruppboendena arbetar med att införa en ännu mer hälsosam livsstil och har till exempel köpt in träningsredskap, upprättat personliga hälsoplaner, bakar bröd och har finare dukning under helgerna.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel som tycker att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelen	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I arbetet med mat och måltider ska förskolorna utgå från stadsdelens gemensamma riktlinjer.	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.8 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att äldre ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv, exempelvis genom att kunna bo kvar i eget boende och uppleva självständighet utifrån sin förmåga. Verksamheten erbjuder förebyggande hembesök och olika förebyggande insatser. Anpassade hjälpmedel beaktas innan insatser ges, liksom möjligheten till bostadsanpassning.

Alla äldre över 85 år har rätt till ett tryggt boende. Ingen äldre med stora omsorgsbehov eller som lider av oro och isolering ska behöva bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska i större utsträckning följa den äldres behov och stadens riktlinjer för biståndsbedömning. Biståndsbedömning till korttidsboende/korttidsvård ses över.

För att kvinnor och män ska ges en likvärdig äldreomsorg med hög kvalitet fortsätter utvecklingsarbetet med jämställda biståndsbeslut under 2015. Utredningarna inom äldreomsorgen ska innehålla information om den äldres egen syn på sin livssituation och den äldre ska vara delaktig i utredningen. Uppföljning av att den äldre är nöjd med hur insatserna utförts följs upp regelbundet och strukturerat. Arbetet med att registrera i de nationella kvalitetsregistren ska säkerställas under året.

Under året är även utveckling av anhörigstödet i fokus och kvinnor och män ska ges anhörigstöd på lika villkor. Personalen inom äldreomsorgen tillämpar ett vardagsrehabiliterande förhållningssätt och möjlighet till utevistelse och promenader erbjuds alla äldre efter önskemål.

För indikatorn ”Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende” finns ingen definition fastställd. Enligt anvisning från stadsledningskontoret kommer en definition att tas fram och nämnden kommer i samband med tertialrapport 1 att kunna fastställa ett årsmål.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende		fastställs 2015	År
 Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	93 %	95 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	84 %	85 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	82 %	85 %	År
 Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende	8	fastställs 2015	År
 Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	77 %	77 %	År
 Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	85 %	77 %	År
 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	80 %	86 %	År
 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	88 %	90 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska, i samarbete med äldre nämnden och stadsdelsnämnderna, utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna och äldre nämnden ska i samverkan ta fram ett system som ger en samlad bild av äldres synpunkter på äldreomsorgen i hela staden	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska delta i stadens utredning av arbetstidsförläggning och heltidsnorm för grupper med särskilt utsatta arbetsvillkor	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med äldre nämnden och kommunstyrelsen utreda om riktlinjerna är underfinansierade samt behov av justering med hänsyn till boendelöftet 85+	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska införa könsuppdelad statistik i verksamheten	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska se till att alla äldre kan välja kommunal hemtjänst och kommunal utförare av trygghetslarm	2015-01-01	2015-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden ta fram en tydlig rättighet till utvistelser i vård- och omsorgsboende	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2015-01-01	2015-12-31
Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen se över den långsiktiga kvalitetsuppföljningen och behovet att återinföra äldreomsorgsinspektörer respektive tillsynspersoner över social omsorg. Utredningen samordnas med kommunstyrelsens uppföljning av den fördjupade kvalitetsuppföljningen.	2015-01-01	2015-12-31
Äldrenämnden ska initiera en utvärdering av valfrihetssystemet och ersättningsystemet inom hemtjänsten för att skapa en mer hållbar organisation och öka inflytandet för de äldre och de anställda, i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män ges likvärdig äldreomsorg med hög kvalitet

Förväntat resultat

Den äldre får ett bra bemötande samt är delaktig vid utredningen, planeringen, genomförandet och uppföljningen av sina insatser. Den äldre kan påverka insatsernas utformning och vet hur och när insatserna ska utföras. Den äldre är nöjd med sina insatser, känner sig trygg i hemmet och med personalen samt kan tillkalla hjälp vid behov. Personer, som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, får utifrån en individuell bedömning en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering.

Kommentar

Beställningen från den myndighetsutövande enheten är utgångspunkten för genomförandeplanen. Förvaltningens biståndsenhet kommer under 2015 att fortsätta utvecklingsarbetet med jämställda biståndsbeslut. Biståndshandläggarna säkerställer att genomförandeplanen som den äldre och utföraren skriver tillsammans överensstämmer med beställda insatser. Alla brukare inom egen regi ska ha en uppdaterad genomförandeplan där sociala aktiviteter beskrivs. Uppföljning av att den äldre är nöjd med hur planerade insatser utförs följs upp regelbundet på ett strukturerat sätt. Värdegrundsarbetet fortsätter liksom arbetet med att utveckla dokumentationen. Kvinnor och män som har kontakt med äldreomsorgen ska uppleva att de bemöts med respekt.

Utveckling av Praktikcentrum på Stureby vård- och omsorgsboende fortsätter. Praktikanter (sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter) från Karolinska institutet bereds praktik med syfte att även följa aktuell forskning och trygga framtida rekrytering av dessa yrkeskategorier. Samverkan med gymnasieskolor fortsätter genom att ta emot praktikanter. Sommarungdomar tas emot inom samtliga verksamhetsområden. Ungdomsbesök på vård- och omsorgsboende under helgerna fortsätter. Stödet till anhöriga och samverkan med frivilliga organisationer fortgår.

För de flesta som flyttar till servicehus och vård- och omsorgsboende är detta ett boende som

kommer att vara livet ut. Sista tiden ska vara värdig och omvårdnaden ska främja och stödja den äldres värdighet och välbefinnande. Omvårdnaden i livets slutskede ska utformas enligt "Rutinerna för den äldres hälsa- och välbefinnande". Ingen person som är i livets slutskede ska lämnas ensam.

Under 2015 kommer egen regi att säkra arbetet med Kvalitetsregister: Senior Alert, Palliativa registret och BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens). Förankring av Qualid-rutinen, en amerikansk vedertagen metod för att mäta livskvalitet även för dementa som inte kan kommunicera med språk, kommer också att göras. Prioriterade områden inom egen regi verksamheter är måltidssituationer och sociala aktiviteter på vård- och omsorgsboenden och servicehus samt att vidareutveckla teamarbetet kring brukaren, genom kontaktman, omvårdnadsansvarig sjuksköterska samt rehab.

Stadsdelsnämnden har hälso- och sjukvårdsansvar (upp till sjuksköterskenivå) inom vård- och omsorgsboende, servicehus, dagverksamhet för personer med demenssjukdom. Viktiga områden under 2015 är fortsatt utveckling av arbetet med vård i livets slutskede, riskbedömningar och åtgärder vid fall, trycksår och nutrition samt registrering i de nationella registren Senior Alert och Palliativa registret.

Arbetet med att utveckla metoder för tillämpning av de nationella demensriktlinjerna fortgår. Egen regi har utsett en projektledare för att arbeta med nya HSL-journalsystemet. Samverkan med landstinget behöver fortsätta att vidareutvecklas för att säkra stödet till teamet kring den enskilde. Från och med 2015 upphör regionindelningen för MAS vilket innebär att respektive stadsdelsnämnd ska ha en egen MAS.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	90 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska säkerställa att den enskilde haft möjlighet att vara delaktig vid utformandet av insatserna.	2015-01-01	2015-12-31
Servicehus och vård- och omsorgsboenden ger varje person en individuell bedömning med fokus på ADL, funktionsbedömning och riskbedömning gällande fall, undernäring och trycksår samt årlig läkemedelsgenomgång och omvårdnad i livets slutskede enligt "Rutinerna för den äldres hälsa och välbefinnande".	2015-01-01	2015-12-31
Utförarenheterna registrerar i kvalitetsregistren Senioralert, BPSD och Palliativa registret	2015-01-01	2015-12-31
Utförarenheterna ska säkerställa att genomförandeplanerna är uppdaterade. Beställarenheten ska granska att genomförandeplanen stämmer överens med beställda insatser.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män har möjlighet att leva ett självständigt liv

Förväntat resultat

Kvinnor och män har möjlighet att bo kvar i eget boende samt upplever självständighet utifrån

sin förmåga. Kvinnor och män ges anhörigstöd på lika villkor.

Kommentar

Äldre kvinnor och män ska stärkas till att kunna leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar. Innan insatser beviljas ska möjligheten till självständighet genom anpassade hjälpmedel beaktas. Information om möjligheten till bostadsanpassning ska ges. Biståndshandläggarna ska även informera om andra samhällsorgan och organisationer som erbjuder insatser, stöd etc. som kan stärka den enskilde.

Personalen inom äldreomsorgen tillämpar ett vardagsrehabiliterande förhållningssätt, dvs. låter den äldre göra det den klarar själv och stödjer de moment den äldre inte klarar. För att möjliggöra detta bör vid behov inledningsvis tid finnas för hjälp/stöd för att ta sig till de öppna mötesplatserna som finns i stadsdelen. Volontärverksamheten och fixartjänst fortsätter. Fixartjänsten kan hjälpa till i hemmet med sysslor som inte kräver fackkunskap, t.ex. byta glödlampor, hänga upp gardiner, sätta upp lampor, montera brandvarnare. Detta i syfte att förhindra fallskador.

Stort fokus kommer att läggas på att vidare utveckla dialogen med den äldre/dennes närstående och förbättra möjligheten att vara delaktig i planeringen och utförandet av de insatser som beviljats. För att ta reda på äldres förväntningar på äldreomsorgen inbjuds äldre till fokusgrupper inom verksamheterna. Här förs dialog om enhetens åtaganden, utvecklingsområden utifrån resultatet av stadens brukarundersökning och synpunkter inhämtas för att utveckla rätt områden i verksamheten.

Förebyggande insatser erbjuds de äldre. I samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck anordnas mötesplats för finsktalande äldre en gång per månad fördelat mellan stadsdelarna. Sommarkollo på Gålö fortsätter och möjligheten att erbjuda dagsutflykter under hela året likaså. Utevistelse och promenader erbjuds till alla brukare på vård- och omsorgsboenden efter önskemål. Fler utbildningar och föreläsningar kommer erbjudas inom de öppna sociala mötesplatserna t.ex. It-verkstad/läsplattor och livsstilsfaktorer som är hälsofrämjande med mera.

Hemtjänst i kommunal regi kommer från och med 2015 att erbjudas även för brukare inom Rågsved och Hagsätra, vilket innebär att kommunal hemtjänst finns i stadsdelens alla områden.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel över 80 år som tackat ja till erbjudande om förebyggande hembesök	13 %		År
Antal besökare i genomsnitt per vecka, på de nio öppna dagverksamheterna för äldre	85		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Boendemiljön för den enskilde ska fortlöpande säkerställas inom förvaltningens verksamheter	2015-01-01	2015-12-31
Förvaltningen ska informera om möjligheten till bostadsanpassning	2015-01-01	2015-12-31
Brukare på vård- och omsorgsboendena ska erbjudas daglig	2015-01-01	2015-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
promenad/utevistelse		
Genomföra en kartläggning av behovet av anhörigstöd	2015-01-01	2015-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet genom att arbeta för att verksamheternas miljöpåverkan ska minska, med minskade utsläpp av växthusgaser som följd. Alla resor och transporter i förvaltningens regi ska genomföras på ett hållbart sätt och verksamheterna arbetar för att vara så energieffektiva som möjligt. Det ska vara möjligt som brukare att välja en miljövänlig livsstil, exempelvis genom att andelen ekologiska livsmedel i verksamheten ökas och att verksamheternas miljöer är fria från gifter. Nämndens miljöhandlingsplan ligger till grund för arbetet med en hållbar livsmiljö, inom områden som nämnden följer upp och har rådighet över. Miljötänkandet ska integreras i alla verksamheter, på ett sätt som passar verksamheternas skilda karaktär.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Stockholm är klimatneutralt

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att verksamheterna är energieffektiva, med minskade utsläpp av växthusgaser som följd. Miljöhandlingsplanen är vägledande i verksamheternas arbete för hur en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	55 %	fastställs 2015	År
 Andel elbilar	9,5 %	10 %	År
 Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	Tertial
 Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	90 %	tas fram av nämnd/styrelse	Halvår
 Elanvändning per kvadratmeter	48 kwh/kvm	32 kWh	År

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter bidrar till ett klimatneutralt Stockholm

Förväntat resultat

Stadsdelens verksamheter är energieffektiva med minskade utsläpp av växthusgaser som följd. Elanvändningen minskar. Matavfall för biologisk behandling sorteras ut och matsvinnet minskar. Samtliga verksamheter genomför aktiviteter i miljöprogrammet som är aktuella för enheten.

Kommentar

Förvaltningen ska fortsätta att arbeta efter nämndens miljöhandlingsplan som reviderats för 2015. I miljöhandlingsplanen fokuseras på sex särskilda mål som är gemensamma för staden som helhet; miljöeffektiva transporter, giftfria varor och byggnader, hållbar energianvändning, hållbar användning av mark och vatten, miljöeffektiv avfallshantering och sund inomhusmiljö. Planen speglar förvaltningens arbete för att en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas, och beskriver mål, delmål och indikatorer som nämnden följer upp och har rådighet över, samt anger aktiviteter som förvaltningen ska arbeta med.

En inventering av insamlingen av organiskt matavfall i verksamheten ska göras under 2015 i syfte att öka andelen insamlat avfall.

Förvaltningen kommer under 2015 att inventera kompetensen i klimat- och miljöfrågor och se över om kompetenshöjande åtgärder behöver vidtas eller organisatoriska förändringar genomförs.

Förvaltningen kommer att kontakta trafikkontoret i syfte att efterfråga läget i processen med översyn av cykelplanen.

I relevanta ärenden rörande nybyggnation och ombyggnation kommer förvaltningen att efterfråga redovisning av vilka överväganden som gjorts i energifrågor av fastighetsägare och byggherrar.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel remissyttranden över detaljplaner där förvaltningen framhåller behov av förutsättningar för hållbar stadsutveckling	100 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Löpande översyn görs för de bilar vars avtal löper ut för att se om de kan ersättas med elbilar.	2015-01-01	2016-01-31
Miljöprogrammet ska fortlöpande förankras och genomföras inom förvaltningens verksamheter	2015-01-01	2015-12-31
I samband med förslag till bebyggelse i särskilt betydelsefulla mark- och vattenområden, ska grönkompensation med likvärdig funktion i närområdet begäras.	2015-01-01	2015-12-31
Energisparande åtgärder ska vidtas, exempelvis genom att stänga av energi i lokaler och rum som inte används, energieffektivisera t ex genom byta till lågenergilampor, ledbelysning samt installera närvarostyrning om det är möjligt.	2015-01-01	2015-12-31
I verksamhetslokalerna ska det finnas energieffektiva vitvaror.	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är hållbara

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verka för att alla resor och transporter i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt.

Nämndmål:

Verksamhetens transporter genomförs på ett hållbart sätt

Förväntat resultat

Alla resor och transporter i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt.

Kommentar

Förvaltningen använder enbart miljöbilar och dessa ska i största möjliga utsträckning tankas med det miljöbränsle de är avsedda för. I miljöhandlingsplanen ingår en resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten som gäller alla verksamheter i förvaltningen. Under 2015 kommer två leasingkontrakt för bilar att upphöra. Inför en eventuell nyanskaffning av bil kommer en prövning av nödvändighet och användningsområde att göras med målet att om en bil ska anskaffas ska det vara en el-bil.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har ren luft och rent vatten

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att enbart använda miljöbilar samt att dessa inte använder dubbdäck.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel dubbdäck	0 %	tas fram av nämnden/s tyrelsen	År

Nämndmål:

Förvaltningens transporter bidrar till ren luft

Förväntat resultat

Förvaltningen använder inte dubbdäck till sina fordon.

Kommentar

Förvaltningen använder enbart miljöbilar och dessa ska i största möjliga utsträckning tankas med det miljöbränsle de är avsedda för. Samtliga förvaltningens fordon kör med odubbade vinterdäck.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
E85-bilar och fordonsgasbilar ska tankas med det miljöbränsle de är avsedda för	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Det är enkelt att välja en miljövänlig livsstil

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att främja för brukarna att välja en miljövänlig livsstil, exempelvis genom att öka andelen ekologiska livsmedel, erbjuda

vegetarisk kost som ett alternativ och att verkar för giftfria miljöer i verksamheterna.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
 Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	30 %	25 %	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram kriterier för att undvika barns exponering för skadliga kemikalier på stadens förskolor inom ramen för kemikalieplanen	2015-01-01	2015-12-31
Konsumentrådgivningen ska ges ett uppdrag kring konsumentinformation om etisk och miljömässig konsumtion.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter främjar möjligheterna för brukarna att välja en miljövänlig livsstil

Förväntat resultat

Matens miljöpåverkan minskas inom förvaltningens verksamheter, genom ökad andel ekologiska livsmedel och genom att vegetarisk kost erbjuds där det är möjligt. Förvaltningen verkar för giftfria miljöer i verksamheterna.

Kommentar

Förvaltningen strävar efter att öka andelen ekologiska livsmedel inom verksamheterna och vegetarisk kost ska erbjudas som ett alternativ inom förvaltningens verksamheter. Vegankost erbjuds vid behov i samtliga förvaltningens verksamheter. Målet för andelen ekologiska livsmedel sätts till 30 % vilket är 5 procentenheter högre än kommunfullmäktiges mål. Målet 2018 är att andelen ekologiska livsmedel ska uppgå till 45 %. All mat som serveras inom såväl äldreomsorg som förskola ska vara anpassade utefter energi och näringsbehov.

Stadsdelen strävar efter giftfria miljöer i verksamheterna och samarbetar med miljöförvaltningen och Kemikaliecentrum när specialistkompetens krävs. I januari kommer exempelvis öppna förskolorna att börja arbetet med en gift- och kemikaliefri miljö.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet genom att ha en ekonomi i balans och säkerställa att alla resurser utnyttjas effektivt. Förslaget till budget utgår från stadens resursfördelningssystem och från att kommunfullmäktiges prioriteringar ska få genomslag i nämndens budget. Detta beskrivs under nämndens ekonomiska förutsättningar 2014.

För att invånarna i stadsdelen ska vara eller bli självförsörjande sker fortsatt arbete med prioriterade målgrupper. Förvaltningen kommer att fokusera på unga 18-25 år, som återkommer inom kort tid, för att utreda i vilken omfattning och varför de återkommer som försörjningsstödstagare. Att erbjuda feriejobb till ungdomar vars föräldrar har

försörjningsstöd prioriteras.

Samverkan med högskolor och universitet utvecklas, för att verksamheterna ska utvecklas utifrån forskning och evidensbaserade metoder. För att möjliggöra för företag att etablera sig i Enskede-Årsta-Vantör sker samverkan med bland annat Stockholm Business Region.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att genom att samverka med högskolor och universitet på olika sätt, exempelvis genom medverkan i ett internationellt forskningssamarbete under åren 2014-2016, i syftet att samla lokala erfarenheter och kunskaper för att förstå vad det är för insatser som skapar ”vi-känsla” hos medborgarna. Resultatet av forskningsprojektet ska kunna användas i utvecklingsarbetet i bostadsområdena.

Förvaltningen deltar också i ett flerårigt forskningsprojekt ”Små barns lärande”, som genomförs i samarbete med Linnéuniversitetet, samt utveckling av demensteamerna inom äldreomsorgen med stöd av Silviasystrarna, vilket sker i samverkan med Stiftelsen Silviahemmet. Stureby vård- och omsorgsboende och Karolinska institutet samverkar sedan flera år i projektet KISAM (Karolinska Institutet och Stureby vård- och omsorgsboende i sAMverkan) för att genom ömsesidigt lärande och vardagsnära forskning utveckla äldreomsorgen utifrån evidensbaserad kunskap.

Nämndmål:

Förvaltningen vidareutvecklar samverkan med högskolor och universitet

Förväntat resultat

Samverkan sker med högskolor och universitet. Verksamheten utvecklas utifrån forskning och evidensbaserade metoder.

Kommentar

Samarbete sker med högskolor och universitet kring studenter i verksamhetsförlagd förskolläraryrkesutbildning. För närvarande är ca 45 studenter knutna till förskolor i stadsdelsområdet. Förskoleverksamheten deltar med två förskolor också i ett flerårigt forskningsprojekt ”Små barns lärande” som genomförs i samarbete med Linnéuniversitetet. I juni 2015 kommer pedagoger och chefer ca 75-100 personer att delta i förskolemässan Summit, för att ta del av såväl nationell som internationell forskning om förskoleverksamhet.

Under året kommer förvaltningen med stöd av Silviasystrarna att vidareutveckla de åtta nuvarande demensteamerna inom hemtjänsten och servicehusen. Silviasyster är en specialistutbildning på 60 högstadietjänst inom demens som ges av Stiftelsen Silviahemmet.

I syfte att utveckla äldreomsorgen utifrån evidensbaserad kunskap och för att bedriva ömsesidigt lärande och vardagsnära forskning har Stureby vård- och omsorgsboende och Karolinska institutet sedan 2010 samverkat i projektet KISAM. Projektet innebär till exempel att ta emot studenter, bedriva utvecklingsarbete, genomföra utvärderingar och bygga strukturer för reflektion och lärande. Detta för att få ökad kvalitet i verksamheten.

Beställarenheterna erbjuder praktikplatser för studenter från socialhögskolan.

Förvaltningen ingår också i ett internationellt forskningssamarbete (ICEC) under åren 2014-2016, i syftet att samla lokala erfarenheter och kunskaper för att förstå vilka insatser som skapar "vi-känsla" hos medborgarna. Forskningsprojektet har en tvärsektoriell ansats. Resultatet av forskningsprojektet ska kunna användas i arbetet med utveckling av i bostadsområdena.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Företag väljer att etablera sig i Stockholm

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom samarbete med företagarföreningar och Stockholm Business Region samt utveckling av lokala centrumområden. Förvaltningen medverkar tillsammans med övriga förvaltningar och bolag i arbetet med Söderortsvisionen, som bland annat har som målsättning att öka antalet arbetsplatser i söderort.

Nämndmål:

Företag väljer att etablera sig i Enskede-Årsta-Vantör

Förväntat resultat

Förvaltningen har ett gott samarbete med Stockholm Business Region samt de företagarföreningar och privata utförare som finns i stadsdelen.

Kommentar

Arbetet med företagarrådet fortsätter under 2015. Företagarrådets form och funktion kommer att utvärderas under året, i syfte att utveckla det. Arbetet kommer att återrapporteras under hösten 2015. En stadsövergripande strategi för levande lokala centrum ska tas fram centralt i staden. Förvaltningen ska under året utvärdera vilka centrumområden som är i behov av förnyelse.

Stadsdelsförvaltningens samarbete med Stockholm Business Region fördjupas och arbetet med att utveckla företagarrådet för att engagera fler företagare inleds.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att invånarna i Enskede-Årsta-Vantör ska vara eller bli självförsörjande. Viktiga målgrupper är utrikes födda, personer som saknar gymnasieutbildning, sjukskrivna, de som varit utanför arbetsmarknaden i flera år samt personer med en funktionsnedsättning som medför minskad arbetsförmåga.

Vid tillsättning av feriearbeten för ungdomar prioriteras ungdomar vars föräldrar har försörjningsstöd, då dessa ungdomar själva riskerar att bli försörjningsstödstagare i högre utsträckning än andra.

En kartläggning kommer att göras av i vilken omfattning och varför gruppen unga 18-25 år återkommer som försörjningsstödstagare inom kort tid.

Satsningen på att hitta alternativa försörjningsvägar för personer som lider av ohälsa och

saknar ersättning från Försäkringskassan fortsätter. Andra viktiga delar för att uppnå målen är förvaltningens resurscoacher samt den öppna mottagningen för budget- och skuldrådgivningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	30 st	500 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	800 st	5100 st	År
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,3 %	2,0 %	Tertial
 Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,2 %	1,2 %	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska ansvara för att i samverkan med stadens nämnder och bolag genomföra ett utvecklingsarbete med syfte att stadens praktikplatser ska anpassas till de behov som finns hos jobbtorgens aspiranter. Stadens nämnder och bolag ska medverka i denna samverkan och i arbetet med att bereda aspiranterna praktiktillfällen	2015-01-01	2015-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna kartlägga behovet av lokala jobbtorg ung och påbörja uppstart av två verksamheter	2015-01-01	2015-12-31
Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka i syfte att främja samordning, utveckling och en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsåtgärder. Arbetsmarknadsnämnden ska vara sammankallande för denna samverkan	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra tidsbestämda anställningar, yrkesintroduktionsanställningar och lärlingsanställningar inom sina verksamheter.	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna, äldre- och arbetsmarknadsnämnden ska göra det möjligt för elever på omsorgsprogrammet och omsorgsskolele att få feriejobb i stadens äldreomsorg.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör ska vara eller bli självförsörjande

Förväntat resultat

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd minskar.

Kommentar

Arbetslösheten bedöms minska de kommande åren. Grupper som trots lättnad på arbetsmarknaden har svårt att få arbete är utrikes födda, personer som saknar gymnasieutbildning, sjukskrivna, personer som varit utanför arbetsmarknaden i flera år och personer med funktionsnedsättning. Personer med ett långvarigt beroende av ekonomiskt

bistånd tillhör i många fall någon av dessa grupper.

Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet och som har en arbetsförmåga remitteras omgående till Jobbtorget, innan beslut fattas om rätt till ekonomiskt bistånd. Personer som har en begränsad arbetsförmåga remitteras till Jobbtorg resurs. För personer som lider av ohälsa och saknar ersättning från Försäkringskassan sker ett samarbete med bl.a. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landstinget m.fl. för att hitta alternativa försörjningsvägar. Personer med arbetsförmåga, som inte klarar av en anställning på den öppna marknaden kan erbjudas en offentligt skyddad anställning (OSA). En jämställdhetsatsning görs med målet att lika många kvinnor som män ska erbjudas OSA-anställning. Tidigare år har det främst varit män som haft OSA-anställning.

I samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen kommer förvaltningen att utarbeta former för visstidsanställningar. Anställningarna ska erbjudas inom stadens verksamheter och riktas till personer som har ekonomiskt bistånd. Syftet är att personerna ska få praktik, för att efter sin tidsbegränsade anställning vara mer attraktiva på arbetsmarknaden och omfattas av andra socialförsäkringsformer. En målgrupp som förvaltning bedömer är lämplig för denna typ av anställning är arbetslösa personer över 60 år som idag har svårt att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Förvaltningens resurscoacher arbetar med individuellt stöd till personer som har ekonomiskt bistånd och behöver mycket stöd i sin vardag med framförallt praktiska saker. Många i gruppen har svårigheter att komma ut i egen försörjning och saknar tillräcklig arbetsförmåga för att remitteras till Jobbtorg resurs.

Forskning visar att ungdomar vars föräldrar har försörjningsstöd själva riskerar att bli försörjningsstödstagare. Förvaltningen prioriterar därför den gruppen av ungdomar vid tillsättning av förvaltningens feriearbeten för ungdomar. Antalet ungdomar som ska erbjudas feriearbete utökas under året och förvaltningen kommer att samverka med det privata näringslivet för att kunna ta emot fler ungdomar.

Ungdomar som söker försörjningsstöd får nybesök och samhällsinformation i grupp. Ökad kunskap inom privatekonomi och samhällskunskap förväntas ge ökad motivation till egen försörjning. En kartläggning kommer att göras av gruppen unga 18-25 år, i vilken omfattning och varför de återkommer som försörjningsstödstagare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel kvinnor med OSA-anställning	50 %		År
Andel män med OSA-anställning	50 %		År
Antal unga 18-25 år som återkommer som försörjningsstödstagare inom 6 månader	30 st		Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att all tillsvidareanställd omsorgspersonal erbjuds grundutbildning och att barnskötare erbjuds vidareutbildning till förskollärare. Kompetensutveckling, fortbildning och möjliga karriärvägar erbjuds.

Nämndmål:

Medarbetarna i förvaltningen erbjuds möjlighet till vidareutbildning

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd omsorgspersonal har adekvat grundutbildning. Barnskötare erbjuds vidareutbildning till förskollärare. Fortbildning och möjliga karriärvägar erbjuds i förvaltningen.

Kommentar

Förvaltningen arbetar med olika aktiviteter för att stärka både ledarskapet och medarbetarskapet, såsom chefs- och ledarutvecklingsprogram inom staden och på förvaltningen. Introduktionen för nyanställda kartläggs och viktiga aktiviteter identifieras, för att innehållet i introduktionsprogrammen ska kunna säkerställas och nya medarbetare på bästa och effektivaste sätt få en bra introduktion till sina nya arbetsuppgifter.

De individuella kompetensutvecklingsplanerna är grunden för kompetensutvecklingen i förvaltningens alla verksamheter. I alla verksamheter planeras även utbildningsinsatser och kompetensutveckling för medarbetarna utifrån gemensamma utvecklingsbehov och utvecklingsområden. Förvaltningen kommer under 2015 arbeta för att fler förskollärare får utbildning i att kunna handleda studenter för verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Satsning på grundutbildning sker under året inom grupperna barnskötare, vårdbiträden och vårdare. Fortbildning inom förvaltningens fokusområde jämställdhet kommer att ske för alla medarbetare, bland annat via en webbaserad utbildning och via de projekt som pågår avseende jämställda beslut. Se vidare förvaltningens personal- och kompetensförsörjningsplan (bilaga) för mer information om planerade utbildningsinsatser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att den verksamhet som bedrivs ska rymmas inom tilldelad budget samt att resurserna utnyttjas effektivt. Utgångspunkten är att varje verksamhetsområde ska klara sin verksamhet utifrån tilldelningen i stadens resursfördelningssystem. De satsningar och prioriteringar som kommunfullmäktige har valt att göra ska få ett genomslag i verksamheten. Möjligheten till omfördelningar mellan verksamhetsområdena utnyttjas vid behov. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och bibehålla stabilitet i verksamheten. Kostnader för administration och lokaler ses regelbundet över.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Administrationens andel av de totala kostnaderna	3,6 %	minska	År
 Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	3 st	tas fram av nämnden	År
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Förvaltningens resurser utnyttjas effektivt

Förväntat resultat

Befintliga resurser används optimalt. Invånarna får största möjliga nytta för sina skattepengar. Verksamhetens behov av lokaler är tillgodosett. Utformningen av lokalerna stödjer verksamheternas utveckling.

Kommentar

Styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi ska göras systematiskt och tydligt samt hänga ihop. Stadens integrerade lednings- och styrningssystem ILS genomsyrar arbetet. En god internkontroll är ett viktigt instrument för att kvalitetssäkra styrningen och uppföljningen. En hög delaktighet i framtagande av verksamhetsplan och uppföljningsrapporter är en viktig del för att öka förståelsen av styrningen och uppföljningen av de offentliga medlen.

Utveckling av kvaliteten i verksamheterna sker genom fortsatt utveckling av systematik samt genom olika metoder så som lean, resultatbaserad styrning och evidensbaserad metod/praktik. Utvecklingen och användandet av stadens gemensamma internetportaler för olika verksamhetsområden skapar förutsättningar för att kunna söka information effektivt. Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter, exempelvis kvalitetsutmärkelsen och mässor för goda exempel.

Översyn av kostnaderna för administration och lokaler görs fortlöpande, liksom översyn av bemanning och arbetssätt i verksamheterna. Aktuella lokalförändringar redovisas under rubriken "Lokaler" ovan. För att öka effektiviteten sker samarbete med andra nämnder där möjlighet finns.

Nämndmål:

Verksamheterna rymms inom tilldelad budget

Förväntat resultat

Budgeten är i balans.

Kommentar

En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och bibehålla stabilitet i verksamheten. En viktig förutsättning är att chefer på alla nivåer har kontroll och kunskap om sin verksamhets ekonomi för att kunna ta ansvar för en budget i balans. Detta sker genom utbildningar och stöd från förvaltningens controllers. Utveckling av uppföljningssystem och rutiner sker löpande. Under året görs sju ekonomiska månadsrapporter och två tertiärrapporter med prognoser på årsutfall avseende både ekonomi och volymer i verksamheten. Vid risk för budgetavvikelse upprättas åtgärdsplaner och ej planerade kostnadsökningar ska finansieras genom omprioriteringar inom budgetramen.

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för nämndens driftverksamhet om 2 176,5 miljoner kronor, varav 2 245,3 miljoner kronor är kostnader och 68,8 miljoner kronor

är intäkter. För investeringar har 8,8 miljoner kronor fördelats. I kommunfullmäktiges budgetram ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver det har nämnden intäkter och kostnader för verksamhet som säljs till andra förvaltningar och andrahandsuthyrning av lägenheter, främst inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Dessa kostnader och intäkter benämns omslutningsförändringar utgörs av totalt 258,3 miljoner kronor i nämndens budget. Totalt innebär detta att för kostnader budgeteras 2 503,6 miljoner kronor och för intäkter budgeteras 327,1 miljoner kronor.

Verksamhetsområden, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Nämnd- och förvaltningsadm.	51,6	2,6	49,0	46,8	2,6
Individ- och familjeomsorg	273,5	43,0	230,5	221,0	38,4
<i>varav socialpsykiatri</i>	72,5	9,0	63,5	60,6	9,0
Stadsmiljö	24,0	0,2	23,8	23,8	0,2
<i>varav avskrivning och räntor</i>	5,5	0,0	5,5	4,2	0,0
Förskola	567,9	39,1	528,8	510,8	7,7
Äldreomsorg	905,8	131,4	774,4	777,3	105,5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	438,1	78,4	359,7	328,2	78,2
Fritid och kultur	46,4	3,4	43,0	43,2	3,4
Arbetsmarknadsåtgärder	30,2	14,5	15,7	10,4	10,9
Ekonomiskt bistånd	166,1	14,5	151,6	158,3	11,4
<i>varav handläggning</i>	34,6	0,0	34,6	33,9	0,0
Drift totalt	2 503,6	327,1	2 176,5	2 119,8	258,3
Parkinvesteringar	5,6	0,0	5,6	9,7	
Inventarier	3,2	0,0	3,2	2,7	
Investeringar totalt	8,8	0,0	8,8	12,4	0,0

De av kommunfullmäktige beslutade nettobudgetramen om 2 176,5 miljoner kronor innebär i jämförelse med ursprunglig budget för 2014 en ökning med 56,7 miljoner kronor vilket motsvarar 2,7 %. I budgeten finns dock vissa effektiviseringskrav, dels generella, dels för e-tjänster.

Budgeten ökar inom alla nämndens verksamhetsområden utom äldreomsorg, ekonomiskt bistånd, fritid samt stadsmiljö. Under året kommer avläsningar och slutlig justering av budget att göras för de prestationsrelaterade verksamheterna förskola och omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen har i budgetarbetet utgått från att de olika verksamheterna ska få den budgettilldelning som kommunfullmäktige har gett via fördelningsnycklarna, vilket betyder att ingen omfördelning mellan verksamhetsområden har gjorts i denna budget. I kommunfullmäktiges fördelning till verksamhet för barn, ungdom, kultur och fritid ingår även medel för förebyggande verksamhet för barn och unga. 11 miljoner kronor tillförs förebyggande verksamhet inom individ- och familjeomsorg och 4 miljoner kronor tillförs

öppen förskola.

För att förebygga osäkerheter kopplade till verksamheten 2015 samt en eventuell svängning i konjunkturen och andra omvärldsfaktorer som kan komma att påverka verksamheterna, avsätts även detta år medel för att kunna täcka kostnader, som i dagsläget är svåra att bedöma om de kommer att uppstå och till vilket belopp.

Investeringsbudgeten för maskiner och inventarier ökar med 0,5 miljoner kronor. Investeringsbudgeten för parker minskar med 4,1 miljoner kronor, varav egna parkinvesteringsmedel minskar med 1,1 miljon kronor.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Direktör, stab o nämnd	8,5	0,0	8,5	7,9	0,0
Ekonomiadministration inklusive reception	28,1	0,0	28,1	27,3	0,0
Personaladministration	7,2	0,0	7,2	6,5	0,0
Facklig tid	7,8	2,6	5,2	5,1	2,6
Summa	51,6	2,6	49,0	46,8	2,6

För år 2015 budgeteras totalt 49,0 miljoner kronor vilket är en ökning i jämförelse med budget för år 2014 med 2,2 miljoner kronor. Den ökade budgeten beror på att 0,7 mnkr avsätts för ombyggnation av receptionen (gäller endast under 2015), 0,8 miljoner kronor avsätts för enhetschef för lokaler och stadsmiljöenheten och resterande medel avsätts för ökad hyra samt ökade engångskostnader i samband med återtagande av verksamhet i kommunal regi.

Under 2015 planerar förvaltningen en ombyggnad och utökning av receptionen vid förvaltningskontoret.

För att avsätta budget för administrationen har ett administrativt avdrag om 2,44 % gjorts från varje verksamhetsområdes nettobudget. Undantaget från avdrag är budget för utbetalt försörjningsstöd samt budget för LASS kostnader. I budget för 2014 gjordes administrativt avdrag också på LASS kostnader.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Barn och unga	152,0	26,7	125,3	119,8	24,4
Vuxna	49,0	7,3	41,7	40,6	5,0
Socialpsykiatri	72,5	9,0	63,5	60,6	9,0
Summa	273,5	43,0	230,5	221,0	38,4

Budgeten för individ- och familjeomsorgens ökar med 9,5 miljoner kronor.

Barn och unga

För individ- och familjeomsorg för barn och unga budgeteras 125,3 miljoner kronor vilket är en ökning med 5,5 miljoner kronor jämfört med 2014. I november 2015 prognostiseras ett

underskott för helåret om 12,0 miljoner kronor. Från anslaget verksamhet för barn, ungdom, kultur och fritid har 11 miljoner kronor tillförts avsedda för förebyggande arbete till exempel ungdomsmottagning, föräldramottagning och sociala insatsgrupper. För 2014 motsvarande överföringen 10 miljoner kronor.

Det har varit ett turbulent år med byte av flera chefer, och många socialsekreterare har slutat. Ärendemängden har ökat och inför 2015 förstärks avdelningen med fyra socialsekreterare och två mentorer, en tjänst inom social insatsgrupperna, som under 2014 varit projektfinansierad samt en tjänst inom mottagningen, permanentas 2015.

När organisationen utökats kommer det att bli möjligt att jobba mer förebyggande och uppföljning kan genomföras regelbundet och med kortare mellanrum. Målet med detta är att fler barn och ungdomar får tillräckligt stöd och hjälp med insatser redan hemma, vilket leder till att färre hamnar i en situation där de behöver dygnetruntplaceras. Avdelningen kommer också på ett mer konkret sätt följa upp alla institutionsplaceringar. Arbetet med att lämna över unga vuxna med missbruksproblem till vuxenheten kommer att påbörjas.

Arbetet inom kvinnofridsteamet och relationsvårdscentrum kommer att förändras så att klienterna på ett bättre sätt kan ta del av den service som båda grupperna kan ge. Vad gäller kvinnofridsteamet avslutas samarbetet med Skarpnäck och arbetet kommer att helt och hållet koncentreras till vår egen stadsdel. Kvinnostödarna i relationsvårdscentrum kommer att inrikta sig på kortare samtalsserier och mer praktisk hjälp för de utsatta kvinnorna. Detta kommer att generera färre institutionsplaceringar och därmed lägre kostnader.

Relationsvårdscentrum Sydost samverkar med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar och har under 2015 finansierats delvis av externa medel från Socialförvaltningen och Socialstyrelsen. Budgeten 2015 förutsätter bidrag från socialförvaltningen på motsvarande 2,0 mnkr.

Vuxna

För individ- och familjeomsorg för vuxna budgeteras 41,7 miljoner kronor vilket är en ökning med 1,1 miljoner kronor jämfört med 2014. För att täcka andra verksamheters eventuella underskott under året föreslås en reserv på 1,0 miljoner kronor.

Avdelningen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla egna öppenvårdsinsatser inom projektet Öppenvård sydost. Ökat fokus 2015 på personer med samsjuklighet och unga vuxna. Enheten arbetar i enlighet med intentionerna i hemlöshetsstrategin, dvs. arbetar för att hitta mer långsiktiga boendeplaceringar för brukarna.

Socialpsykiatri

För socialpsykiatri budgeteras 63,5 miljoner kronor vilket är en ökning med 2,9 miljoner kronor jämfört med 2014. För 2014 prognostiseras ett underskott om 1,9 mnkr för verksamhetsområdet.

Under 2015 kommer arbetet med täta uppföljningar för att säkerställa att brukare har rätt insats och rätt antal timmar/pass med fokus på självständighet att fortsätta. Samverkan med landstinget är fortsatt prioriterat för att personerna ska få rätt stöd och för att kostnaderna ska fördelas till rätt huvudman.

Kommunfullmäktige fastställer ersättningarna inom kundvalssystemet. För 2015 ökar ersättningarna till utförarna med 3,0 %. För att finansiera gemensamma och administrativa

kostnader görs ett avdrag med 3,5 % av egen regi enhetens intäkter, vilket är samma nivå som för 2014. Utförarenheten socialpsykiatri får ett anslag med 1,6 miljoner kronor för öppna träffpunkter och sociala kontakter. Utöver OH-avdraget finansierar utförarenheten i egen regi avdelningens gemensamma kostnader.

Stadsmiljöverksamhet

Drift, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Parkskötsel	14,9	0,2	14,7	17,2	0,2
Buffert	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
Avskriv. o räntor	5,5	0,0	5,5	4,2	0,0
Handläggning	2,6	0,0	2,6	2,4	0,0
Summa	24,0	0,2	23,8	23,8	0,2

Budgetramen för stadsmiljö är oförändrad jämfört med VP 2014. Budgeten innebär en ökning med 1,3 miljoner kronor för räntor och avskrivningar och en motsvarande minskning av budgeten för driftverksamheten. Verksamheten prognostiserar ett överskott med 1,8 miljoner kronor för 2014. Inget planerat underhåll beräknas kunna överföras från driftbudgeten till investeringsbudgeten.

I budgeten ingår en reserv med 1,0 miljoner som hålls för att täcka andra verksamheters eventuella underskott.

I enlighet med anvisningarna söks extra budgetmedel för förbättrings- och skötselåtgärder av befintliga naturreservatet i Årstaskogen och Älvsjöskogen som beräknas inrättas under 2015. Se vidare under budgetjusteringar.

Som en följd av att staden har infört komponentavskrivningar samt förkortad rekommenderad livslängd för investeringarna begärs budgetjustering som kompensation för mellanskillnaden på befintliga parkinvesteringar. Se vidare under budgetjusteringar.

Förskoleverksamhet

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Peng 80 %	400,5	35,1	365,4	350,0	3,7
Peng - tillägg 3 %	16,0	0,0	16,0	17,0	0,0
Bibass	45,4	0,9	44,5	44,2	0,9
Lokaler	74,5	3,1	71,4	71,5	3,1
Öppen förskola	5,0	0,0	5,0	4,9	0,0
Övergripande	26,5	0,0	26,5	23,2	0,0
Summa	567,9	39,1	528,8	510,8	7,7

För förskolan budgeteras netto 528,8 miljoner kronor.

Den tilldelade budgeten från kommunfullmäktige utgår från antalet barn som var inskrivna i förskolan den 31 mars 2014. Under året kommer avläsning och slutlig justering av budget att göras utifrån genomsnittligt antal inskrivna barn varje månad, januari till och med november.

Förvaltningen beräknar att budgeten justeras under 2015 med ytterligare 1,5 miljoner kronor för höga hyror samt 3,7 miljoner kronor för barnomsorgsgarantin.

För lokalhyror samt drift och underhåll avsätts 71,4 miljoner kronor vilket motsvarar nivån i jämförelse med 2014. Utebliven kostnadsökning beror främst på att stadens internränta sänkts vilket påverkar hyreskostnaderna hos de kommunala hyresvärdarna.

I budgeten för övergripande verksamhet ingår en reserv med 10 miljoner som förskolan har för att täcka andra verksamheters eventuella underskott.

Övergripande administrationen omfattar förutom personalkostnader främst kostnader för IT, 6,2 miljoner kronor, Kontaktcenter 1 miljoner kronor och övriga kostnader till serviceförvaltningen 2,5 miljoner kronor.

Kommunfullmäktige har fastställt pengarna till förskolan till minst 80 % av schablonen och pengarna till familjedaghemmen till minst 94 % av schablonen. Resterande del av schablonen ska täcka kostnader för lokaler och övergripande administration.

Genom att fördela ytterligare 16 miljoner kronor kan den utgående pengarna för förskolebarn höjas till att motsvara 83 % av schablonen. I jämförelse med budget för 2014 innebär det en ökning av pengarna till enheterna med 1,72 % för förskola och 2,36 % för familjedaghem.

Verksamhet (antal barn)	VP 2015	VP 2014
Förskola 1-3 år	1 505	1 455
Förskola 4-5 år	2 289	2 258
Familjedaghem 1-3 år	3	4
Familjedaghem 4-5 år	9	10
Allmän förskola	1	8
Totalt antal barn	3 807	3 735

För barn med behov av särskilt stöd avsätts totalt 44,5 miljoner kronor vilket är en ökning med 0,3 miljoner kronor i jämförelse med 2014. Stöden omfattar stöd baserat på individuella ansökningar från enheterna (20 miljoner kronor), socioekonomiskt anslag för enheterna knutet till behov där diagnos saknas (14,7 miljoner kronor), anslag till specialavdelningarna Delfinen och Bägersta (5,4 miljoner kronor), 2 miljoner kronor till förskoleverksamhet på OB-tid samt resursenhetens administration.

Enhet	Socioekonomiskt anslag (tkr helår)
Snösätra förskolor	1,6
Rågsved 1 förskolor	1,9
Rågsved 2 förskolor	1,8
Örby förskolor	1,3
Högdalens förskolor	1,2
Hagsätra förskolor	1,1
Dalens förskolor	0,9
Årsta 2	1,3

Enhet	Socioekonomiskt anslag (tkr helår)
Enskede	0,5
Östberga	1,0
Blåsut (Johanneshov)	0,5
Årsta 3	1,0
Stureby	0,6
Summa	14,7

Syftet med fördelningen av socioekonomiskt anslag direkt till enheterna är att minska central administration samt öka möjligheterna för enheterna att ha bättre framförhållning och planera insatserna för dessa barn.

Utöver det socioekonomiska anslaget budgeteras även 1,0 miljoner kronor för öppna förskolan i Rågsved, samt 0,350 miljoner kronor för IFOU (forskningsprojekt med 10 andra kommuner gällande små barns lärande).

Förvaltningen fortsätter sitt arbete med implementering av resultatbaserad styrning i enheternas verksamhet genom utbildningar och praktiska övningar på både enhetsnivå och avdelningsnivå. Verksamheten för familjedaghem minskar 2015 på grund av mindre efterfrågan. Enheterna gör egna ekonomiska satsningar i form av kompetensutveckling, tillgång till digitala hjälpmedel och andra resurser via webben.

Äldreomsorg

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Vård och omsorg, varav:	862,3	127,4	734,9	733,3	100,9
<i>Vård och omsorgsboende</i>	<i>454,7</i>	<i>85,2</i>	<i>369,5</i>	<i>387,4</i>	<i>79,9</i>
<i>Öppen hemtjänst</i>	<i>233,6</i>	<i>19,0</i>	<i>214,6</i>	<i>211,5</i>	<i>4,7</i>
<i>Servicehus</i>	<i>154,4</i>	<i>22,0</i>	<i>132,4</i>	<i>116,0</i>	<i>16,9</i>
<i>Dagverksamhet</i>	<i>11,8</i>	<i>1,2</i>	<i>10,6</i>	<i>12,0</i>	<i>0,0</i>
Biståndsenheten	21,7	0,0	21,7	20,7	0,0
Övergripande	21,8	4,0	17,8	16,8	4,0
Gemensamt beställare	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0
Gemensamt egen regi	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0
Summa	905,8	131,4	774,4	777,3	105,5

För äldreomsorg budgeteras totalt 774,4 miljoner kronor. Kostnaderna ökar med 2,9 miljoner och intäkterna ökar med 5,8 miljoner vilket ger en minskad nettobudget om 2,9 miljoner kronor i jämförelse med 2014. Budgeten inbegriper prisuppräknningar, höjning av peng för demensboende, dagvård och hemtjänst samt höjd lokalpeng för privata utförare. Enligt befolkningsprognosen minskar antalet personer i de äldre åldersgrupperna där vårdbehovet är som störst. Därmed är en volymminskning, som motsvarar ca 2,5 % av anslaget, medräknad i äldreomsorgens kostnadsanslag.

För engångskostnader i samband med återtagande av verksamhet i kommunal regi avsätts 0,5 miljoner kronor.

Volym

Generellt förutses en minskning av volymerna inom äldreomsorgen jämfört med 2014. I tabellen nedan visas budgeterade volymer 2015, utfall oktober 2014 samt budgeterade volymer 2014.

Verksamhet	VP 2015	Okt. 2014	VP 2014
Vård och omsorgsboende, helårspersoner	570	590	605
Öppen hemtjänst:			
Dagtimmar / månad	48 375	50 931	48 742
Nattbesök / månad	4 557	4 586	5 883
Larmkunder / månad	1 427	1 427	1 409
Servicehus:			
Helårspersoner	315	314	295
Timmar / månad	26 567	26 476	23 315
Dagvård, antal dagar	14 538	15 156	16 824

Under 2015 beräknas antalet platser inom vård och omsorgsboende minska med tjugo helårsplatser i jämförelse med oktober 2014. Det innebär 570 platser i snitt per månad. I jämförelse med oktober beräknas antalet dagar inom dagverksamheten minska med 4,1 % till 14 538 nästa år.

Antalet helårspersoner inom servicehus beräknas till 315 personer vilket är en ökning med en person i jämförelse med oktober 2014.

Beräkning av budgeten för hemtjänsten inom ordinärt boende utgår från utförda hemtjänsttimmar 2014. Snittet per månad beräknas minska med 5,0 % givet befolkningsprognosen för 2015. För 2015 prognostiseras att ca 1 500 personer kommer att erhålla 48 375 hemtjänsttimmar per månad.

Priser

Ersättningarna till utförarna utgår enligt nivåerna i kommunfullmäktiges budget för år 2015. För hemtjänst höjs ersättningen med 4,0 %, ersättningen per dygn inom vård- och omsorgsboende höjs med 2,1 % och dagersättningen inom dagvården höjs med 3%.

Priserna för förvaltningens egna utförare är desamma som kommunfullmäktige har fastställt. Ett administrativt avdrag görs med 3,5 % av enhetens intäkter för att täcka gemensamma kostnader och administrativa kostnader. Utöver det administrativa avdraget finansierar utförarenheterna egen regi avdelnings gemensamma kostnader.

För kostenhetens priser gäller överenskommelsen om intraprenad med egen regi. Indexregleringen från och med 1 november innebär oförändrad ersättning för 2015.

Nämnden beslutar om pris för växelvård (korttidsplatser). För 2015 föreslås en ökning med 2,1 % jämfört med år 2014.

Servicehusen ingår inte i kundvalsmodellen och därmed beslutar nämnden om priserna.

Servicehusens priser består av två delar, dels ett grundpris per person och månad, dels ett pris för respektive vårdnivå. Ersättningen för hemtjänst inom servicehus ökas med 4 % i likhet med hemtjänst i ordinärt boende. Nivåersättningar per vårdnivå (18 stycken) enligt den gamla prismodellen för hemtjänsten används även 2015. Grundkostnadsersättningen på både Rågsveds servicehus och Enskede nya servicehus höjs med 1,0 %.

Både internt avdrag för gemensam administration och 5 % pålägg vid extern försäljning är medräknade i grundkostnadsersättningarna och priserna för korttidsplats.

I bilaga 2 redovisas alla ersättningsnivåer inom äldreomsorgen.

Stöd och service för personer med funktionsnedsättning

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Verksamheter	417,1	78,4	338,7	307,1	78,2
Ledning/bistånds- handläggning	18,1	0,0	18,1	18,2	0,0
Svedmyrabadet	2,9	0,0	2,9	2,9	0,0
Summa	438,1	78,4	359,7	328,2	78,2

För omsorg om personer med funktionsnedsättning budgeteras netto 359,7 miljoner kronor. Den tilldelade budgeten beräknas utifrån prestationer den 27 augusti 2014, slutlig justering av budgeten för 2015 kommer att göras utifrån avläsning av prestationer i mars och augusti. Ökningen i jämförelse med 2014 beror främst på fler prestationer och ökade priser.

Ersättningen för LASS-kostnader har ökat med 1,4 % och lika mycket har tilldelats för täckning av vissa kostnader för förhöjd ersättning.

Ersättningsnivåerna för vuxenboende och barnboende är höjda med 3,1 %. Nivåerna för daglig verksamhet och korttidshem är höjda med 4,6 %.

Ersättningen för hemtjänst, avlösning och ledsagning höjs med 4 %.

I november 2014 prognostiseras ett underskott om 2,0 miljoner kronor. En ökad inströmning av ärenden och Försäkringskassans strama bedömningar ställer hårda krav på att hitta lösningar som är kostnadseffektiva.

Under 2015 permanentas den tillfälliga förstärkningen av en tjänst som biståndshandläggare som funnits under 2014. En tjänst som biståndshandläggare omvandlas till en biträdande enhetschefstjänst under 2015.

En ny gruppbostad startar under våren. Övertagande av flera upphandlade enheter inom daglig verksamhet görs i september, efter att en förlängningsperiod avslutas, se bilaga 16.

Volym

Följande biståndsbedömda prestationer beräknas för budgeten, vilka också ingår i den tilldelade budgeten:

Verksamhet (helårspersoner)	VP 2015	VP 2014
Eget boende med boendestöd	82	71
Servicebostad	31	27
Gruppboende	99	96
Barnboende	12	13
Korttidshem	72	67
Daglig verksamhet	280	254
LASS-ärenden	157	151
Summa	733	679

Priser

Enheter ersätts per prestation utifrån de nivåer som kommunfullmäktige har beslutat. Ersättningen överensstämmer även med de ersättningar som redovisas i förvaltningens förfrågningsunderlag vid upphandlingen av sina verksamheter. Gruppboendestäder i egen regi betalar 3,5 % av sina intäkter för gemensam administration. Utöver det administrativa avdraget finansierar utförarenheterna i egen regi avdelningens gemensamma kostnader.

Ersättningen för assistans enligt LASS respektive LSS är 284 kronor per timme och följer den ökning som regeringen har fastställt. Internpris till assistansenheten föreslås till 272 kr per timme efter administrativt avdrag.

Kostnader för gemensamhetslokaler ingår inte i LSS-pengen och hanteras centralt av beställaren. Vid försäljningen av platser till andra stadsdelar tar förvaltningen ut en lokalschablon som motsvarar lokalkompensationen i pengarna för verksamheter i övrig privat regi (124 kr/dygn för gruppboende, 280 kr/dygn för korttidshem, 146 kr/dag för heltid och 117 kr/dag för deltid på dagligverksamhet).

Alla priser inom verksamheter för funktionsnedsatta exkluderar resor. Dessa betalas direkt av beställaren.

I bilaga 2 redovisas alla ersättningsnivåer inom omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Fritid och kultur

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Kulturaktiviteter och föreningsbidrag	1,3	0,0	1,3	1,3	0,0
Konsument	0,4	0,0	0,4	0,4	0,0
Fältassistenter	4,9	0,0	4,9	4,7	0,0
Öppna mötesplatser	28,2	2,1	26,1	26,3	2,1
Kollo	3,6	1,3	2,3	2,3	1,3
Simpvik/Sävnäs (bla dagkollo)	1,8	0,0	1,8	2,1	0,0
Gemensamt inom avdelningen	2,4	0,0	2,4	3,4	0,0
Övergripande (buffert)	3,8	0,0	3,8	2,7	0,0
Summa	46,4	3,4	43,0	43,2	3,4

Den totala budgeten för fritid och kultur har minskat med 0,2 miljoner kronor. För att täcka andra verksamheters eventuella underskott under året föreslås en reserv på 3,8 miljoner kronor.

För kulturaktiviteter samt bidrag till föreningar avsätts som föregående år 1,3 miljoner kronor.

Tiderna för öppethållande på fritidsgårdarna kommer att ses över och samordnas för att bättra motsvara efterfrågan.

Verksamheten på Gålö är viktig och planeras fortsätta under 2015. Lokalerna är i behov av omfattande upprustning, till exempel är köket inte funktionsdugligt i dagsläget. Investeringsmedel kan komma att användas för dessa åtgärder.

Förvaltningen beräknar att en budgetjustering kommer att erhållas med 1,2 miljoner kronor för kollo verksamheten.

Budgeten förutsätter att förvaltningen erhåller sökta ytterstadsmedel för implementeringen av Rågsved, Östberga och Dalen Community Center motsvarande 4,73 miljoner kronor.

Alla verksamheter inom fritiden är anslagsfinansierade. Fritid område 1 (Dalens kvartersgård och Årsta fritidsgård) och Fritid område 2 (Östberga fritidsgård samt parkleken Backen i Östberga) drivs på entreprenad.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Arbetsmarknadsåtgärder	30,2	14,5	15,7	10,4	10,9
Ekonomiskt bistånd	131,5	14,5	117	124,4	11,4
Ledning och handläggning	34,6	0,0	34,6	33,9	0,0
Summa	196,3	29,0	167,3	168,7	22,3

Budgeten för ekonomiskt bistånd inklusive handläggning har minskat med 6,7 miljoner kronor jämfört med 2014. I oktober 2014 var antalet biståndshushåll 1 324. I genomsnitt har förvaltningen betalat ut 11,4 miljoner kronor per månad under år 2014. Budgeten för år 2015

möjliggör i genomsnitt en utbetalning med 10,9 miljoner kronor per månad. En omfördelning på 4,5 miljoner kronor från biståndskostnader till handläggning och gemensamma kostnader föreslås. Förvaltningen bedömer att det är möjligt att minska kostnaden till denna nivå genom det arbete som sker på enheterna för att få ut bidragstagare i egen försörjning. Enheterna arbetar strukturerat med olika insatser för olika grupper av biståndstagare. Samverkan sker med jobbtorg, arbetsförmedling, landstinget och Försäkringskassan. För att ytterligare förstärka arbetet mot ökad självförsörjning görs förstärkningar med två anställningar på försörjningsstödsenheterna samt en samordnare inom mottagningsenheten.

Anslaget för arbetsmarknadsåtgärder är 5,3 miljoner kronor högre än 2014. Anslaget ska täcka kostnaderna för offentligt skyddat arbete, feriejobb för ungdomar, nytt uppdrag angående visstidsanställningar samt arbetsträning/arbetsprövning. Under året kommer förvaltningen att se över de arbetsträningar och OSA-anställningar som finns för att säkerställa att dessa används på bästa sätt. Vad gäller det nya uppdraget angående visstidsanställningar kommer förvaltningen att samverka med arbetsmarknadsförvaltningen för uppdragets genomförande. Målet är att erbjuda försörjningsstödstagare anställning i staden under ett år.

Under 2015 beräknar förvaltningen att kunna erbjuda 200 fler ungdomar feriejobb än 2014, totalt cirka 800, varav 700 under sommaren samt 100 under höst-/jullovet, under förutsättning att budgetjustering om 5,9 miljoner kronor beviljas från centrala medelsreserven.

Lokaler

Förvaltningens samlade lokalkostnader är cirka 182 miljoner kronor. Av dessa är cirka 124 miljoner kronor hyror för verksamhetslokaler, 50 miljoner kronor boendehyror och resterande del är driftskostnader samt kostnader för tomgångshyror.

Förvaltningen redovisar nedan de lokalförändringar som planeras ske under år 2015.

Lokal	Kommentar
Förskola	
Svärdslångsvägen	Ny förskolepaviljong planeras hösten 2015, 4 avd (varav två nya avd och två avd är evakueringslokaler för Humlan).
Skagersvägen 38-40	Ny förskolepaviljong, inflytt feb 2015, 4 avd
Kvarntorpsgränd 13-15, Hagsätra	Rivning samt ny förskola om 6 avdelningar utreds. Beslut under 2015.
Bjulevägen 4-6, Stureby	Ny förskola planeras i kv. Tjærtunnen intill Rörmokarens förskola. Två nya avdelningar utreds. Kan stå klar 2015-2016.
Ramviksvägen 205, Stureby	Befintlig förskolan har rivits under 2014. Ny förskola om 4-6 avdelningar utreds på samma plats. Kan stå klar 2016.
Medlemmen, Enskede Gård	Projektering av ny förskola 5-6 avdelningar, genomförande beslut finns från stadsdelsnämnden, planeras stå klar 2017.
Hummelvägen 10, Årsta	Projektering pågår att bygga ny förskola om 6 avdelningar, förskolan planeras stå klar 2016.
Bjursätravägen 72, Rågsved	Förslagshandling framtagna att bygga ny förskola. Planeras stå klar 2016-2107.
Spårfinnargränd 12, Rågsved	Utredning att riva förskolan, utförs när Bjursätragatan byggs.
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	
Generellt	Behov av nya gruppboendestäder är anmält i flera detaljplaneärenden och i andra delar i verksamhetsplanen, diskussioner med byggherrar pågår.
Handelsvägen 186, Svedmyra	Genomförandeärende för gruppboendestad inflytt sommaren 2015.
Individ- och familjeomsorg	
Inga planerade lokalförändringar	
Äldreomsorg	
Omstrukturering av äldreboenden planeras.	Ärende till nämnden planeras till våren 2015.

Investeringar

Kommunfullmäktige har beslutat om två olika investeringsramar för år 2015. 5,6 miljoner kronor avsätts för investeringar i parker och 2,7 miljoner kronor avsätts för investeringar i maskiner och inventarier.

Parkinvesteringar

Parkinvesteringar, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto VP 2015	VP 2014	Omslutningsförändring
Triangelparken, G:a Enskede	2,2	0,0	2,2	3,0	0,0
Backen i Östberga	0,3	0,0	0,3	0,0	
Vättersdälden	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0
Reinvestering lekplatser, parkvägar och trappor	2,6	0,0	2,6	3,7	0,0
Summa	5,6	0,0	5,6	9,7	0,0

Planeringen av investeringar för stadsdelsområdets parker och grönområden sker bland annat utifrån parkplanerna för Enskede-Årsta och Vantör. Nya parkplaner färdigställs våren 2015.

Under 2015 fortsätter upprustningen av Triangelparken i Gamla Enskede med 2,2 miljoner kronor. Parkens ytor och utrustning är slitna och lekytorna är i behov av att omdisponeras. Projektets mål är att skapa en tillgänglig, lust- och rofylld plats för pedagogisk lek.

Programarbetet för parkleken Backen i Östberga startar under 2015 med 0,3 miljoner kronor. Parken måste byggas om och ytorna omdisponeras för att uppfylla bland annat tillgänglighet och säkerhet. Den förstudie som har gjorts för parkleksområdet kommer att ligga till grund för programarbetet.

Under kommande år planeras även uppstart av programarbete i Vättersdälden med 0,5 miljoner kronor.

Stadsdelsnämnden har tilldelats 2,6 miljoner kronor för mindre investeringar. Under 2015 kommer dessa investeringsmedel fortsätta att användas till reinvestering och tillgänglighetsanpassning av trappor, parkvägar och lekplatser. Lekplatser ska rustas för bättre tillgänglighet, ökad säkerhet och möjlighet till pedagogisk lek. Underlag för prioritering är lekplatsbesiktning, inventering av samtliga trappor samt påbörjad parkvägsplan. Reinvesteringar och upprustningar ska ske för att parker och grönområden i ökad omfattning ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Extra investeringsmedel söks även med 7,0 miljoner kronor för tillgänglighetsfrämjande investeringar i stadsmiljön samt med 0,7 miljoner kronor för nybyggnation av lekplats vilket redovisas nedan under budgetjusteringar.

Investeringar i maskiner och inventarier

Totalt har förvaltningen en budget på 3,2 miljoner för maskiner och inventarier.

I stadsledningskontorets anvisningar framgår att dessa medel ska användas till alla investeringar som har en ekonomisk livslängd på minst tre år och är över ett prisbasbelopp, 44 500 kronor (2015). Kostnader för internräntor och avskrivningar som uppstår ska bekostas av driftbudgeten. Förvaltningen kommer att följa anvisningarna när det blir aktuellt men kan idag inte bedöma behovet fullt ut. Fortfarande gäller att kontantfinansiering kan göras i Micasas och SISABs lokaler upp till 500 000 kr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt för stadsdelsnämnden.

Resultatenheter

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 % av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 % av enhetens bruttobudget. Uppkomna underskott i resultatfonden ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år upplöses resultatenheten och underskottet täcks i bokslutet av nämnden.

Förvaltningen arbetar för att alla utförarenheter ska kunna bli resultatenheter. Med en tydlig ekonomi- och verksamhetsstyrning, där enheten får intäkt utifrån prestation, möjliggörs en

god budgethållning och en större självständighet för enheten. I tabellen nedan föreslår förvaltningen resultatenheter för år 2015. I huvudsak har alla enheter som föreslås vara resultatenheter idag en budget i balans och de som redan är resultatenheter har överskott i sina fonder. Enheten Årsta hemtjänst föreslås att inte inrättas som resultatenhet 2015 eftersom enheten har haft underskott två år i rad. Ersättningarna för 2015 redovisas under respektive verksamhetsområde samt i bilaga.

Enheter som idag är resultatenheter och föreslås vara kvar	
Örby förskolor	Högdalens förskolor
Hagsåtra förskolor	Rågsved 1 förskolor
Rågsved 2 förskolor	Snösåtra förskolor
Dalens förskolor	Blåsut förskolor
Årsta 2 förskolor	Årsta 3 förskolor
Enskede Gårds förskolor	Östberga förskolor
Sturebys förskolor	Stureby hemtjänst
Bandhagen-Högdalen hemtjänst	Enskede hemtjänst
Rågsveds servicehus	Enskede Nya Servicehus
Gruppbostäder Enskede-Årsta-Vantör	Assistansenheten
Utförarenheten Socialpsykiatri	

Intraprenader

Mårtengårdens vård- och omsorgsboende, Stureby vård- och omsorgsboende samt Äldreomsorgens kostnhet är intraprenader.

Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt för stadsdelsnämnden.

Budgetjusteringar

Ansökan om budgetjusteringar görs med totalt 28,33 miljoner kronor för följande ändamål:

Avskrivningskostnader, parkinvesteringar (se även under rubriken stadsmiljö)

Som en följd av att staden har infört komponentavskrivningar samt förkortad rekommenderad livslängd, från 33 år till 5-20 år, på investeringar i parkmiljö beräknas kostnader för avskrivningar på *befintliga parkinvesteringar* (december 2014) öka till sammanlagt 11,3 miljoner kronor (budgetramen för 2015 är 3,8 miljoner kronor). Ökningen består av två delar, dels den rekommenderade förkortade livslängden till som mest 20 år (från tidigare 33 år), dels en ytterligare ökning beroende på att komponentavskrivningar gjorts på nio större investeringar där avskrivningstiden förkortats ytterligare ner till 10 år.

För *nya parkinvesteringar* som planeras aktiveras i bokslutet 2014 samt under 2015 beräknas kostnader för avskrivningar bli cirka 1,8 miljoner kronor per år med de nya reglerna.

Nämnden ansöker med anledning av detta om budgetjustering med 7,5 miljoner kronor som kompensation för mellanskillnaden på befintliga parkinvesteringar. För nya parkinvesteringar avser nämnden att ansöka om budgetjustering i tertiärbokslut 1 2015, då mer säkert underlag

finns.

Medel för hemlöshet

Budgetjustering begärs med 1,3 miljoner kronor för fortsättning av projekt för att motverka hemlöshet, i enlighet med tidigare ansökan och beslut enligt Tertialrapport 1 2014 (se bilaga).

Naturresevat Årstaskogen och Älvsjöskogen

Staden planerar att inrätta naturresevat i Årstaskogen och Älvsjöskogen under ledning av exploateringsnämnden i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör. Förvaltningen ansöker om 1,2 miljoner kronor för att under år 2015 fortsätta arbetet med skötsel och underhåll av Årstaskogen och Älvsjöskogen.

Årstaskogen är med sin variation av naturmiljöer och upplevelsevärden en viktig del av grönsstrukturen i Stockholm. Området har i dag ett stort antal besökare genom de nya bostadsområdena vid Hammarby Sjöstad och Liljeholmen. Skötseln av Årstaskogen har i många år varit eftersatt, vilket har inneburit att flera av de anlagda gångvägarna upplevs som mörka och otrygga på grund av tät och uppvuxen vegetation av ungträd och sly. Flera av de tidigare siktlinjerna och sittplatserna ut mot Mälaren har vuxit igen och de biologiskt så viktiga äldre och grova tallarna dör sakta tillbaka på grund av konkurrensen från ungträden av asp, lönn och björk.

Förvaltningen har under 2012-2014 påbörjat arbete med extra insatser i form av röjning och parkskötsel så att de biologiska värdena säkras och friluftsvärdet ökar, vilket är särskilt angeläget i samband med att området planeras som naturresevat. Arbete med att ta fram de tidigare igenvuxna siktlinjerna har påbörjats. Arbetet behöver fortsätta under 2015 eftersom det i stora delar av skogen kvarstår behov av ovan nämnda åtgärder. Dessa åtgärder behöver också genomföras i Älvsjöskogen.

Åtgärdena i Årstaskogen och Älvsjöskogen behöver genomföras för att skötseln i enlighet med de skötselregler som generellt gäller för naturresevat ska kunna påbörjas. Detaljerade skötselplaner för naturresevat kommer att utarbetas av exploateringskontoret i samarbete med stadsdelsförvaltningen.

Åtgärden kommer att påbörjas så snart som möjligt. Skötseln har inte kunnat inrymmas inom nämndens ordinarie driftbudget för stadsmiljö. Arbetet kommer att ske i samverkan med trafikkontorets stadsmiljöenhet samt miljöförvaltningen.

Medel för tillgänglighetsfrämjande åtgärder (se även rubriken investeringar)

Förvaltningen ansöker om budgetjustering om totalt 7,0 miljoner kronor för tillgänglighetsfrämjande investeringar i stadsmiljön för följande ändamål:

- **Parkvägar:** 1,0 miljoner kronor söks för reinvestering och tillgängliggörande av parkvägsnätet i stadsdelen då långa sträckor är i undermåligt skick, exempelvis med rotuppträngningar och stora delar där asfalt saknas. Enligt stadens budget gällande rehabilitering och förebyggande arbete för äldre ska äldre ges möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och att promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan motverka ökat vårdbehov.
- **Trappor:** Stadsdelen har cirka 200 trappor och en stor del av dessa har inte full tillgänglighetsanpassning. 2,0 miljoner kronor söks för fortsatt komplettering av

- ledstänger, barnvagnsramper, kontrastmarkeringar samt justering av ojämna trappytor.
- **Vattenleksanläggningen i Bandängen:** Medel söks om totalt 1,0 miljoner kronor för projekteringsarbete för ombyggnad av anläggningen i Bandängen. Förutom ombyggnation av dammen bör även en ny typ av vattenleksanläggning utvecklas, exempelvis vattensprinkler från asfaltsyta eller annan anläggning vilket möjliggör för alla att som vill svalka sig och leka med vatten, oavsett om man vill, får eller kan byta om till badkläder. Då närheten till bad inte finns och många boende i närområdet är hemma över sommaren så är behovet mycket stort av att utveckla en sådan anläggning. Varje år har parken ca 140 000 besökare, där endast en mindre del kommer i samband med årliga evenemang. Soliga sommandagar kan parken ha upp emot 800 besökare per dag, och över 85 % av dessa kommer för att använda plaskdammen. Miljöförvaltningen bedömer att det finns behov av att fokusera på plaskdammen i Bandängen, då dess brister idag är stora och kräver en ny anläggning. Detta för klara dagens miljökrav, bland annat går berget direkt ner i dammen och dagvatten rinner därmed rakt ner i badanläggningen.
 - **Klättermusei, Östbergas parklek:** Ett smakprov på vad den utmanande parkleken ska komma att innehålla är en större konstruktion med arbetsnamnet klättermusei. Medel söks med 0,5 miljoner kronor, för att skapa en del i parkleken som alla ska kunna delta i på lika villkor. Målet är att alla människor ska utvecklas, kunna leva ut sin fulla potential. Detta ska ske genom det idag påbörjade arbetet med personal från GIH:s ledning samt större extern aktör. Aktörerna är idag förberedda att delta i skapandet av denna konstruktion. Projektet är även ett led i att utöka utbudet fritidsaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning, att skapa mötesplatser för alla åldrar samt utveckla medborgarnas fysiska hälsa.
 - **Lekplatser:** Medel om totalt 1,0 miljoner kronor söks för tillgänglighetshöjande åtgärder och utveckling av lekplatser. För att barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska kunna erbjudas samma villkor som andra behöver ett flertal av dessa lekplatser tillgänglighetsanpassas. I dagsläget prioriterar stadsdelen personer med fysisk instabilitet eller med svårighet att orientera sig i rummet, exempelvis personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Utveckling sker i form av ny lekutrustning samt avhjälpande av hinder i parkerna. Många av lekplatserna har också ett stort renoveringsbehov då flertalet av lekplatserna präglas idag av lågt lekvärde, undermåligt underlag, äldre lekutrustning och otillgängliga lekredskap. Flera lekplatser har idag dessutom brist på redskap eftersom mycket utrustning tagits bort då den inte klarat produktsäkerhetslagens krav som styrs av EU-normen.
 - **Belysning bollplaner och lekparkar:** Medel om 1,0 miljoner kronor söks för driftsäkrare och energieffektivare belysning vid bollplaner och lekparkar som nämnden ansvarar för. Befintliga belysningsarmaturer och elskåp är i många fall ålderstigna, har avsevärda brister i funktionalitet och säkerhet. Genom att belysningsanläggningarna inte fungerar kan bollplanerna och lekparkerna inte användas som tänkt.
 - **Belysning Högdalens motionsspår:** Medel om 0,5 miljoner kronor söks för att återställa belysningen vid motionsspåret i Högdalen då detta idag har saboterats.

Investeringsmedel för att bygga nya lekplatser (se även rubriken investeringar)

Förvaltningen ansöker om budgetjustering om totalt 0,7 miljoner kronor för att återskapa

lekplatsen Lastbilen vid Aspövägen riktning mot Magelungsvägen som tvingats tas bort på grund av säkerhetsskäl, då den ålderdomliga lekutrustningen ej kunnat renoveras för att klara säkerhetskraven.

Ytterstadsmedel, Rågsved Community Center och Områdesarbete i Östberga

Ansökan om ytterstadsmedel med 4,73 miljoner kronor görs, för implementering i ordinarie verksamhet av nuvarande projekten Rågsved Community Center och områdesarbetet i Östberga (se bilaga).

Ferieungdomar

Ansökan om 5,9 miljoner kronor görs för att erbjuda ungdomar feriearbeten (se bilaga).

Omslutningsförändringar

I kommunfullmäktiges budgetram ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver det har nämnden intäkter och kostnader för verksamhet som säljs till andra förvaltningar, främst inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Totalt föreslås omslutningsförändringar med 258,3 miljoner kronor i nämndens budget.

Medel för lokaländamål

Under året planeras sju nya förskoleavdelningar att öppnas, varav fyra på Skedviksvägen 38-40, två på Svärdlångsvägen och en på Skedviksvägen 8. Stimulansbidrag om 0,8 miljoner kronor per tillkommande avdelning, totalt 5,6 miljoner kronor, begärs för detta.

Övrigt

Inget att redovisa.

Särskilda redovisningar

Inget att redovisa.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet genom att verka för att förvaltningens verksamheter är fria från diskriminering och att mänskliga rättigheter respekteras. Alla människor som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter bemöts med respekt utifrån att de är lika i värde och har lika rättigheter. Förvaltningens arbetsplatser har goda arbetsvillkor. Värdegrund och bemötande diskuteras i alla verksamheter och ett arbete med att utveckla jämställdhetsanalyser och normkritiskt tänkande som en del i det ordinarie arbetet har påbörjats. Barn och unga ska alltid komma till tals i utredningar och vid uppföljning av insatser och i förskolan läggs stor vikt vid barnens delaktighet och inflytande.

Stadsdelen ska vara ett tryggt område där invånarna inte drabbas av våld. Nämndens strategi för brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete samt stadens program för kvinnofrid är en vägledande i detta arbete. Förvaltningen fortsätter i samverkan med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar att under 2015 genom Relationsvåldscentrum sydost erbjuda stöd- och

behandlingsinsatser till vuxna våldsutsatta och våldsutövare i nära relation. En förändring under 2015 är att barn som upplevt våld i nära relation får individuellt stöd från respektive stadsdel. Kvinnor, barn och män som ändå utsätts för våld i nära relationer får de insatser som de har rätt till och har behov av. Våldsutövare får insatser så att våldsutövandet upphör.

Kvinnor och män med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv med full delaktighet, med goda levnadsvillkor och möjlighet att bo i eget boende. Nämndens verksamheter och parkmiljöer ska ha hög tillgänglighet och alla enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas.

Förvaltningen ska möjliggöra för invånarna i stadsdelen att möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Olika forum för möjlighet till inflytande ska finnas i förvaltningen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är fritt från diskriminering

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att bemöta alla som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter med respekt oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Verksamheterna strävar efter en jämnare könsfördelning bland medarbetarna och har synsättet att mångfald berikar och förbättrar verksamheten. För att på ett bra sätt kunna möta behoven hos stadsdelsområdets invånare, som kommer från en mängd olika länder och kulturer, är det värdefullt med en mångfald bland de anställda. Vid nyrekrytering söks medarbetare av olika kön samt med olika etnisk och kulturell bakgrund. Arbetssätt utvecklas för att tillämpa jämställdhetsintegrering i verksamheterna. Inom förskolans och fritidens verksamheter är målet att barnen och ungdomarna utvecklar förståelse för vårt samhälles demokratiska värderingar och bemöter varandra på ett respektfullt sätt. Man har ett inkluderande syn- och förhållningssätt och verksamheten ska präglas av trygghet och tillit.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska samverka med rådet för mänskliga rättigheter för att stärka arbetet mot diskriminering och motverka en etnisk- och könssegregerad verksamhet	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämndens verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning beroende på kön	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter är fria från diskriminering

Förväntat resultat

I förvaltningens verksamheter bemöts alla med respekt oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Arbetssätt utvecklas för att tillämpa jämställdhetsintegrering i hela arbetsprocessen.

Kommentar

Alla förskolor har upprättat en plan mot diskriminering och kränkande behandling enligt

skollagen och diskrimineringslagen. Planen som revideras årligen synliggör det förebyggande arbetet och hur man arbetar med jämställdhetsfrågan i förskolan. Ett normkritiskt förhållningssätt är under utveckling. Det visar sig exempelvis i utformning av den pedagogiska miljön och i inköp av material och böcker. I såväl förskolan som inom fritids- och fältverksamheten är likabehandlingsarbetet centralt och värdegrundsdiskussioner ständigt återkommande. Kompetenshöjande insatser erbjuds övergripande. Till våren 2015 är en föreläsning om jämställdhet ur ett genusperspektiv inplanerad för all personal inom avdelningen förskola och fritid. Såväl alla fritidsgårdar som de sex öppna förskolorna är HBT-certifierade och all personal inom förskolan har tagit del av en föreläsning om HBTQ. Uppdatering av kunskaperna och arbetet kring ovanstående områden, fortsätter att utvecklas som en del av likabehandlingsarbetet.

Individ- och familjeomsorg barn och ungdom strävar efter en jämnare könsfördelning bland personalen samt söker medarbetare med mångkulturell bakgrund vid rekrytering då mångfald berikar och förbättrar verksamheten. Ungdomsmottagningen är HBTQ-diplomerad och har fått RFSL's guldstjärna två år i rad för ett medvetet och professionellt arbete. En målsättning är att få guldstjärna även 2015.

Inom ekonomiskt bistånd pågår en utvecklingssatsning gällande jämställda beslut - jämtgrering. Även beställarenheterna har under 2014 påbörjat arbetet med jämställda beslut, bland annat genom genomlysning av aidentifierade utredningar. Arbetet med jämställda beslut och jämställdhetsanalyser ska vidareutvecklas under 2015. Även värdegrundsarbetet fortsätter med stort fokus på bemötandefrågorna.

Samtliga verksamheter inom egen regi arbetar utifrån en värdegrund som är väl förankrad hos samtliga medarbetare. Utbildade värdegrundskoacher träffas i nätverksmöten för utbyte av erfarenheter mellan enheterna. HBTQ utbildningen fortsätter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
All individbaserad statistik i förvaltningen redovisas uppdelat på kön	2015-01-01	2015-12-31
Jämställdhetsanalyser och normkritiskt tänkande utvecklas som en del i det ordinarie arbetet.	2015-01-01	2015-12-31
Verksamheterna utvecklar arbetssätt för att tillämpa jämställdhetsintegrering i hela arbetsprocessen.	2015-01-01	2015-12-31
För att höja medvetandet om olika funktionsnedsättningar ska enheterna fortlöpande föra dialog om dessa frågor, inklusive lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder	2015-01-01	2015-12-31
Arbetet inom förvaltningens enheter ska präglas av en väl förankrad värdegrund	2015-01-01	2015-12-31
Enheterna ska ha en aktiv dialog om bemötande.	2015-01-01	2015-12-31
Enheterna ska utveckla sina jämställdhets- och mångfaldsplaner så att de omfattar både chefer, medarbetare och brukare	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar har grundläggande demokratiska värderingar och sociala förmågor samt bemöts utifrån jämställdhet, respekt och likabehandling

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar förståelse för vårt samhälles demokratiska värderingar och bemöter varandra på ett respektfullt sätt.

Kommentar

Klimatet i förskolan och i fritidens verksamheter ska präglas av trygghet och tillit mellan personal och barn/ungdomar samt mellan barnen och ungdomarna själva. Personalen ska stimulera barnens och ungdomarnas samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra. Mångfald är en tillgång och personalen ska stödja barnen och ungdomarna i att utveckla förståelse för att alla människor har lika värde. Förskolornas likabehandlingsplaner/planer mot kränkande behandling utgör ett levande dokument som alla medarbetare, föräldrar och barn, utifrån mognad och förmåga, är väl insatta i. Barn som behöver mer hjälp, stöd och stimulans i sin utveckling ska ges det stöd som behövs för en positiv utveckling. Förskolan/fritiden ska ha ett inkluderande syn- och förhållningssätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel föräldrar som är nöjda med förskolans arbete kring normer och värden.	88 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska huvudsakligen och i så stor utsträckning som möjligt, inkluderas i fritidens ordinarie verksamhet	2015-01-01	2015-12-31
Personalen som arbetar inom fritiden ska ges ökade kunskaper om funktionsnedsättningar hos barn och ungdomar	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom arbete för att förvaltningens arbetsplatser har goda arbetsvillkor och för att öka attraktionskraften, både externt och internt. Arbetet med att förstärka bilden av förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare fortsätter genom projektet Attraktiv arbetsgivare. Målet med projektet är att öka attraktionskraften både internt och externt, genom att få medarbetare att i högre utsträckning stanna kvar inom förvaltningen samt att få fler kvalificerade sökande till lediga tjänster.

Arbete sker med att skapa en friskvårdande kultur, exempelvis genom hälsoinspiratörer, friskvårdssubventioner, friskvårdstimme och test med hälsoscreening. För att skapa goda arbetsvillkor och arbetsmiljöer görs uppföljning och åtgärder av brister som framkommer i medarbetarenkäter och psykosociala enkäter. Heltidstjänst erbjuds medarbetare som arbetar

deltid, men önskar heltid. Arbetet för att minska långtidssjukskrivningarna fortgår och för att minska antalet nya sjukskrivningar läggs även fokus på korttidssjukskrivna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	80	82	År
 Andel medarbetare med ofrivillig deltid som erbjuds heltid	30 %	100 %	År
 Andel medarbetare som inte upplever sig diskriminerade på sin arbetsplats		fastställs 2015	År
 Andel utrikes födda chefer i staden		fastställs 2015	År
 Ledarskapsindex	77	78	År
 Motivationsindex	82	82	År
 Sjukfrånvaro	6,5 %	4,4 %	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Styrningsindex	82	82	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, äldre- och stadsdelsnämnderna ta fram gemensamma introduktionsprogram/mentorprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare.	2015-01-01	2015-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2015-01-01	2015-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och äldre- och stadsdelsnämnden ta fram stadsövergripande insatser för att förbättra arbetsvillkoren inom socialtjänst/biståndsbedömning, genom exempelvis ledarutvecklingsprogram och gemensamma introduktionsprogram/mentorprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare Dessa åtgärder ska komplettera insatser för bättre arbetsvillkor som ska göras inom ramen för verksamheterna.	2015-01-01	2015-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning i staden	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Förvaltningens arbetsplatser har goda arbetsvillkor

Förväntat resultat

Efterfrågade medarbetare kan rekryteras och behållas. Frisknärvaron är hög och medarbetare och chefer trivs på arbetsplatsen. Goda resultat uppnås i medarbetarundersökningen och i

relevanta brukarundersökningar.

Kommentar

För att öka attraktiviteten och utveckla alla verksamhetsområden har förvaltningen tre fokusområden: Attraktiv arbetsgivare, Jämställdhet och Bemötande.

Arbetet med att förstärka bilden av förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare fortsätter genom projektet Attraktiv arbetsgivare. Målet med projektet är att öka attraktionskraften både internt och externt, genom att medarbetare i högre utsträckning stannar kvar inom förvaltningen samt att fler kvalificerade söker lediga tjänster. Medarbetarna ska vara stolta över och trivas på sitt arbete i stadsdelen och ha kraft och energi under hela sitt arbetsliv. Medborgarna ska känna sig trygga och få rätt stöd vid rätt tillfälle. Under 2015 utvecklas projektet Attraktiv arbetsgivare från kartläggning till prövning av idéer som medarbetare inom förvaltningen gett förslag på. Personalens kompetens och engagemang ska tas tillvara för kvalitetsutveckling inom verksamheterna. För detta finns bl.a. följande forum kvalitetsråd, planeringsdagar, APT.

Under verksamhetsåret ska alla medarbetare genomgå en webbaserad utbildning i jämställdhet och bemötande. Projekten inom beställaravdelningen och avdelningen individ och familj vuxna i jämställda beslut och bemötande fortsätter.

Arbetet med att säkerställa rekryteringsprocessen fortsätter genom framtagande av kravspecifikationer för de största personalgrupperna. Introduktionen för nya medarbetare ses över och säkerställs. Ledarskapet förstärks genom ledningsforum och genom deltagande i stadens chefsprogram. Det interna utvecklingsprogrammet för biträdande chefer fortsätter, med syfte att stärka kunskaper och skapa en sammanhållen förvaltning där samarbete över avdelningsgränserna underlättar för medborgarna.

Arbetet med att skapa goda villkor och goda arbetsmiljöer fortsätter genom uppföljning och åtgärdande av brister som kartlagts i medarbetarenkäter och psykosociala mätningar. Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska vidareutvecklas och heltidstjänst till medarbetare som arbetar deltid men önskar heltid ska erbjudas. Alla medarbetares önskemål om heltid registreras i Winlas och erbjudande om heltid ges kontinuerligt.

Inventering av medarbetare som önskar heltid görs varje år med syfte att kunna erbjuda medarbetare heltid som önskar det. Ungefär 380 personer är tillsvidareanställda på deltid och cirka 80 personer anmäler varje år att de önskar en heltidstjänst, en del ställer villkor på var och hur tjänsten ska se ut. I förvaltningen finns en nedåtgående trend på antal deltidsanställda medarbetare och därmed också fler heltidsanställda. Förvaltningens bedömning är att vi ska kunna erbjuda 30 % av de som önskar heltid ett heltidsarbete under 2015. För att öka antalet heltidsanställda på längre sikt krävs ett mer systematiskt arbete där inga medarbetare anställs på deltid. Från och med 2015 kommer alla rekryteringar på deltid att ifrågasättas.

Arbetsgivaren betonar det friska och arbetar med att skapa en friskvårdande kultur genom hälsoinspiratörer, friskvårdssubventioner och friskvårdstimme. Ett test med hälsoscreening för att hitta former för att betona det friska kommer att göras. En utvärdering av åtgärder som vidtagits i syfte att förbättra socialsekreterarnas arbetsmiljösituation kommer att göras och redovisas för nämnden under hösten 2015.

Äldrenämnden ska initiera en oberoende utvärdering av valfrihets- och ersättningssystemet

inom hemtjänsten, i nära samarbete med medarbetare, chefer och äldre som berörs. Förvaltningen kommer att delta i arbetet. Syftet är dels att skapa en mer hållbar och överblickbar organisation, dels att öka inflytandet för såväl de äldre som de anställda.

För att ta tillvara alla medarbetares kompetens görs insatser för sänka sjukfrånvaron, särskilt på enheter med hög frånvaro. Sjukfrånvaron i förvaltningen har hittills ökat, vilket följer trenden i landet. I oktober var förvaltningens sjukfrånvaro 7,22 %, att jämföra med snittet för alla stadsdelar som låg på 7,05 %. Kvinnors sjukfrånvaro var 7,6 % och männens 4,9 %. Kvinnors sjukfrånvaro är högre än männens, både för korttid (2,4 % mot 1,8 %) och långtid (5,2 % mot 3,1%). Aktiviteter för att minska långtidssjukskrivningarna fortgår även 2015. För att minska antalet nyinsjuknande och främja återgång i arbete kommer fokus även att läggas på korttidssjukskrivningarna, genom att rutiner skapas för dialog mellan medarbetare och chef samma dag som insjuknandet. Vid nyinsjuknande är det viktigt att chef och medarbetare har kontakt med varandra för bedömning av om medarbetaren har nedsatt arbetsförmåga p.g.a. sjukdom och om medarbetaren kan komma i arbete på deltid och/eller om förändringar i arbetsmiljön eller byte av arbetsuppgifter kan hjälpa medarbetaren tillbaka till arbetsplatsen. Forskning visar att anknytning till arbetsplatsen i de allra flesta fall är av godo.

Medarbetare som varit sjuka mer än 4 gånger de senaste 6 månaderna skall ha ett hälsosamtal med sin chef utifrån en framtagen frågemall.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla chefer ska hålla samtal med medarbetaren samma dag de insjuknat för att tidigt kunna hjälpa medarbetaren att vara på arbetsplatsen	2015-01-01	2015-12-31
Alla chefer ska uppmärksamma medarbetare som varit sjuka mer än 4 gånger de senaste 6 månaderna, eller varit sjuka mer än 15 dagar, med ett samtal	2015-01-01	2015-12-31
Funktionsnedsättningsaspekten ska implementeras i förvaltningens Jämställdhets- och mångfaldsplan	2015-01-01	2015-12-31
Kunskapsnivån om funktionsnedsattas situation i arbetslivet ska höjas	2015-01-01	2015-12-31
Utifrån skyddsronder, psykosociala enkäten och medarbetarundersökningen ska alla arbetsplatser ta fram handlingsplaner för att säkra en god arbetsmiljö	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till mänskliga rättigheter och barnkonventionen

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att alla människor som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter bemöts med respekt och utifrån att de är lika i värde och har lika rättigheter. Inom förskolan utgår både Skollagen och läroplanen för förskolan från Barnkonventionen. Ett utvecklingsarbete pågår inom förvaltningen med jämställda resultat. Arbete pågår också med att få flera verksamheter HBT-certifierade.

Inom individ- och familjeomsorgen ska barn och unga komma till tals i utredningar och vid uppföljning av insatser. Inom barn och ungdomsvården är genomförandeplanernas mål direkt kopplade till barnens behov. Förvaltningen har som målsättning att inga barnfamiljer ska bli

av med en bostad som de har eget kontrakt på.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter utgår från mänskliga rättigheter och barnkonventionen

Förväntat resultat

Alla människor som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter bemöts med respekt utifrån att de är lika i värde och har lika rättigheter. Barnperspektivet beaktas vid nybyggnation och i upprustning av parklekar och lekplatser. Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid uppföljning av insatser.

Kommentar

I förskolan arbetar man utifrån Skollagen och förskolans läroplan som båda utgår från Barnkonventionen. Stor vikt läggs vid arbete med barnens delaktighet och inflytande, förverkligande av förskolans värdegrund samt arbete med mångfald och olikheter för att väcka nyfikenhet för det som är annorlunda. Det är grundläggande att arbeta medvetet för att värna om barnens rättigheter och lika värde samt för att skapa möjligheter för varje barn att få komma till tals.

Medarbetarna inom fritids- och fältverksamheten möter många unga som flytt från olika delar av världen. Utmaningen är att hjälpa dem till inkludering, att komma in i samhället och få ett bra liv. Under 2015 ska relationer utvecklas med andra kommuner, för att skapa kontaktnät och kunna ta del av goda exempel.

Alla fritidsgårdar och de sex öppna förskolorna i förvaltningen är HBT-certifierade och ungdomsmottagningen är HBTQ-diplomerad. Ett utvecklingsarbete pågår inom förvaltningen med jämställda resultat, för att säkerställa att alla kvinnor och män får likvärdiga beslut.

Inom individ- och familjeomsorgen barn och unga ska barnen och ungdomarna delta aktivt i utredningar och uppföljning av insatser och de har ett reellt inflytande.

Genomförandeplanerna har tydliga, konkreta och uppföljningsbara mål, direkt kopplade till barnets behov och vad som behöver förändras.

Inom Individ och familjeomsorgen vuxna finns särskilt fokus på barnens situation. Inom missbruksvården ställs frågor kring barnen när ASI-utredning görs. Vid behov kontaktas barn och ungdomsvården. Inom ekonomiskt bistånd finns ett särskilt avsnitt för barnens situation i utredningsskedet och även under uppföljning av den förändringsplan som upprättas för vägen mot egen försörjning. Det vräkningsförebyggande arbetet har särskilt fokus på barnfamiljernas situation och målsättningen är att inga barnfamiljer ska bli av med en bostad som de har eget kontrakt på. Vid avslag på ekonomiskt bistånd görs alltid en analys av konsekvenserna för barnen i barnfamiljer.

Vid utredningar av insatser för kvinnor och män med funktionsnedsättning eller insatser inom

socialpsykiatrin ska alltid säkerställas om hushållet innefattar barn. Hur barn och unga påverkas av beviljade insatser ska säkerställas.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom arbetet för en trygg stadsdel. Nämndens strategi för brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete samt stadens program för kvinnofrid är en vägledande i detta.

Det brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbetet är starkt sammankopplat med socialt förebyggande arbete. Exempel på viktiga förebyggande insatser är föräldrautbildningar, ANDT-information (alkohol, narkotika, dopning och tobak), fältassistenternas uppsökande arbete och sociala insatsgrupper, men även fysiska åtgärder såsom slyröjning, belysningsåtgärder och att ta bort klotter.

Verksamheterna arbetar med att utveckla metoder för att tyda tidiga signaler på våld i nära relation. Personer som drabbas erbjuds samordnat och professionellt stöd via Relationsvåldscentrum sydost samt skyddat boende när så krävs. Våldsutsatta erbjuds stöd och skydd genom kvinnofridsteamet och våldsutövare erbjuds insatser av mansmottagningen. Relationsvåldscentrum sydost har även i uppdrag att vara resurs för kompetensområdet Våld i nära relation genom kunskapsförmedling och utbildning inom regionen.

Avdelningen för individ- och familj barn och unga skriver tillsammans med Skarpnäck och Farsta en ansökan till Socialstyrelsen om fortsatta medel till Relationsvåldscentrum. Meddelande har kommit från socialförvaltningen om att förvaltningen kommer att beviljas 2 miljoner kronor detta år. Förvaltningen kommer också att själv utreda samt att delta i socialförvaltningens utredning gällande hur Relationsvåldscentrum sydost skall se ut när det permanentas.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	10 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Stadsdelen är ett tryggt område där invånarna inte drabbas av våld

Förväntat resultat

Andel barn och unga som växer upp under trygga förhållanden och lever ett liv utan våld, missbruk eller socialt nedbrytande beteende ökar. Våldet upphör i de familjer som har stöd av socialtjänsten. Antal inkomna orosanmälningar rörande våld i hemmet minskar och färre våldsrelaterade ärenden inkommer. Allmänheten har kunskap om våld i nära relation och var man kan få stöd. Det finns kunskap inom organisationen för att kunna identifiera risk för våld i nära relation, utreda behov samt erbjuda insatser. Kvinnor, barn och män som är utsatta för våld i nära relationer får de insatser som de har rätt till och har behov av. Våldsutövare får insatser så att våldsutövandet upphör.

Kommentar

Att tidigt uppmärksamma tecken på att våld i familjen förekommer är viktigt för att minska våld i nära relation. Personer som utsatts för våld i nära relationer ska veta var de ska vända sig för att få råd och stöd i stadsdelen, vilket innebär att samtliga verksamheter ska kunna vägleda i detta förstärkt av förvaltningens eget kvinnofridsteam. Förvaltningen fortsätter i samverkan med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar att under 2015 genom Relationsvåldscentrum sydost erbjuda stöd- och behandlingsinsatser till vuxna våldsutsatta och våldsutövare i nära relation. Relationsvåldscentrum sydost genomgår under 2015 en förändring som innebär att de kommer tillhöra öppenvården. Denna förändring förväntas innebära ett bättre och mer effektivt utnyttjande av personalens samlade kompetens. Barn som upplevt våld i nära relation kommer under 2015 få individuellt stöd från respektive stadsdel.

All personal inom individ- och familjeomsorgens barn- och ungdomsverksamhet har kunskaper om våldet och dess konsekvenser. Barn som bevittnat eller utsatts för våld i nära relation får stöd i den akuta situationen för att inte behöva vistas i en våldsam miljö. Den våldsutövande föräldern erbjuds insats av manskottningen. Den våldsutsatta föräldern erbjuds stöd och skydd genom kvinnofridsteamet. Förvaltningens öppenvård arbetar förebyggande för att våld inte ska uppstå, bland annat genom föräldrautbildningen Komet, och har ett nära samarbete med polis och fältassistenter, till exempel vid fotbollsevenemang. Ungdomsmottagningen uppmärksammar och identifierar ungdomar som utsatts eller utsätter andra för våld i nära relationer.

Inom Individ- och familjeomsorg vuxna ställs frågor vid utredningsförfarandet kring om personen varit utsatt för våld eller utsatt andra för våld. Detta för att kunna ge personer som utsatts för, eller utsatt andra för våld, relevant stöd och insatser.

Till hjälp för alla som arbetar inom förskolan, för att få handledning och kunskap kring svåra situationer och ställningstaganden, finns ett särskilt material framtaget i samverkan mellan förskolan och Individ- och familjeomsorgen. Materialet som kallas "Rosa pärmerna" har till syfte att förbättra upptäckandefrekvensen av barn som far illa genom att öka kompetensen kring dessa frågor hos personal, chefer och förvaltning. Det är varje persons skyldighet att sätta sig in i materialet och det finns en grupp med personer utsedda för att hålla det aktuellt. Materialet har även spridits till fristående förskolor.

Biståndshandläggarna ska vid hembesök vara uppmärksamma på enskilda som kan vara utsatta för våld från personer i sin närhet och då vägleda dem till att få hjälp. Samverkan sker med stadsdelens kvinnofridsteam. Äldreomsorgen samverkar med polisen för att stoppa våld och övergrepp mot äldre. Medarbetare ska vara uppmärksamma på enskilda som kan vara utsatta för våld från personer i sin närhet och då vägleda dem till att få hjälp.

Under 2015 kommer förvaltningen att se över organisationen av kvinnofridsteamet och revidera förvaltningens handlingsplan för kvinnofridsfrågor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla barn som utsatts för våld och kommer till utredningsenhetens kännedom erbjuds stödsinsats från öppenvården	2015-01-01	2015-12-31
Personer som har upplevt våld i nära relationer uppmärksammas och får information om hur de får råd och stöd. Medarbetarna ska känna till att de har skyldighet att göra anmälan till socialtjänsten om de misstänker att barn upplever våld i nära relation	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stödja kvinnor och män med funktionsnedsättning till att kunna leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar. Insatser som ges ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Biståndsenheten arbetar enligt strukturerade metoder och med delaktighet. Utredningarna ska innehålla information om den enskildes syn på sin livssituation. Gott bemötande och hög tillgänglighet är viktiga delar för en hög kvalitet. Ett hälsofrämjande arbete bedrivs i verksamheten, genom att personalen motiverar den enskilde till en hälsofrämjande livsstil såsom bra kost och regelbunden motion.

Modern kommunikationsteknik används och utvecklas för ökad tillgänglighet, informationsbroschyrer om verksamheterna finns på olika språk och lättläst information publiceras via stadens webbsida. Arbetet med att förbättra tillgängligheten till stadsdelsområdets parkmiljöer fortsätter.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
 Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	85%	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	70 %	68 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	53 %	tas fram av nämnden	År
 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	63 %	tas fram av nämnden	År
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	89 %	År
 Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	85 %	År
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	97 %	88 %	År
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	83%	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska bygga bort enkelt avhjälpta hinder	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Tillgängligheten till nämndens verksamheter och parkmiljöer är god

Förväntat resultat

Invånarna upplever att information om förvaltningens verksamheter är tillgänglig och tydlig. De känner till verksamheterna och upplever att det är lätt att komma i kontakt med verksamheten och dess medarbetare. Förvaltningens lokaler är tillgängliga för kvinnor och män med funktionsnedsättning. Invånarna är nöjda med tillgängligheten i park- och stadsmiljön. Kvinnor och män med funktionsnedsättning upplever tillgänglighet i stadsmiljön. Samtliga verksamheter genomför nämndens aktiviteter kopplade till programmet för delaktighet. Alla enkelt avhjälpta hinder har åtgärdats.

Kommentar

Alla som kontaktar myndighets- och omsorgsverksamheterna ska uppleva att de bemöts med respekt och att det är lätt att nå personalen. Modern kommunikationsteknik (appar, sociala medier etc.) används och utvecklas för ökad tillgänglighet. Inom individ- och familjeomsorgen lämnar alla medarbetare ut sina direktnummer för att vara tillgängliga för brukarna/klienterna. Mottagningsenheterna och kvinnofridsteamet är alltid tillgängliga under kontorstid. Under övrig tid hänvisas till socialjouren. Ungdomsmottagningen har god tillgänglighet i dagsläget med drop in-tider till kurator och barnmorska. Från januari 2015 kommer det vara drop in-tider tre gånger per vecka. Det innebär att ungdomsmottagningen har hög tillgänglighet för brådskande åtgärder. För att se över behovet av, och möjligheten till, högre tillgänglighet kommer förvaltningen under året att utreda frågan om det finns behov av en ungdomsmottagning till i närområdet. Informationsbroschyrer om förvaltningens verksamheter finns översatta till ett flertal språk och lättläst information publiceras via stadens webbsida. Tolk används alltid vid behov, för att ytterligare tillgodose behovet av information. Utifrån att Stockholm är ett finskt förvaltningsområde redovisas på Jämför service i vilka förskolor det finns finstalande personal. Beställaravdelningen samverkar med pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor för att säkerställa tillgängligheten inom nämndens verksamheter. Vid verksamhetsuppföljningar kommer även tillgängligheten ses över.

Förskolebyggnaderna har god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och vid uppkomna behov görs särskilda punktinsatser med anpassningar. Fritidsgårdar och parklekar är över lag tillgängliga för funktionsnedsatta, dock är tillgängligheten begränsad i Årsta och Rågsved. Vid nybyggnation ses möjligheten till inrättande av bostäder för personer med funktionsnedsättning över utifrån uppskattat behov. Tillgänglighetsaspekter beaktas alltid vid både om- och nybyggnation. Förvaltningen fortsätter arbetet med att förbättra tillgängligheten till stadsdelsområdets lekplatser, parkvägar och trappor. En rapport över de lokaler som innehåller verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar och som inte är anpassade, inom förvaltningens ansvarsområde kommer att lämnas till stadsdelsnämnden vid decembersammanträdet 2015.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bevakning och uppföljning av att belysning, snöröjning och halkbekämpning fungerar på de vägar som förvaltningen ansvarar för	2015-01-01	2015-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska utforma populärversionen av verksamhetsplanen i lättläst. Denna ska finnas tillgänglig på stadens hemsida.	2015-01-01	2015-12-31
Förvaltningens egna blanketter ska ses över och anpassas för personer med kognitiva svårigheter. Synpunkter ska inhämtas från funktionshinderrådet	2015-01-01	2015-12-31
Programmet om delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska fortlöpande förankras inom förvaltningens verksamheter.	2015-01-01	2015-12-31
Skriftlig information som förvaltningen utformar ska ses över och anpassas till lättläst	2015-01-01	2015-12-31
Vid planeringen av fritidens verksamheter ska hänsyn tas till att aktiviteterna ska vara tillgängliga för funktionsnedsatta barn och ungdomar	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män med funktionsnedsättning har möjlighet att leva ett självständigt liv med full delaktighet

Förväntat resultat

Kvinnor och män med stöd och service enligt LSS har goda levnadsvillkor och möjlighet att bo i eget boende samt upplever självständighet utifrån sin förmåga. De upplever ett bra bemötande samt delaktighet vid utredningen, planeringen, genomförandet och uppföljningen av sina insatser. De kan påverka insatsernas utformning och vet hur och när insatserna ska utföras. Kvinnor och män, som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, får utifrån en individuell bedömning en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering.

Kommentar

Personer med funktionsnedsättning ska stärkas till att kunna leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar. Insatserna som ges ska syfta till att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Alla utredningar som görs inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning ska genomföras inom utrednings- och bedömningsinstrument DUR och ske på ett rättssäkert sätt. Utredningarna ska innehålla information om brukarens egen syn på sin livssituation. Den enskilde ska vara delaktig i utredningen och beviljade insatser ska kontinuerligt följas upp och säkerställas avseende att de stärker den enskildes förmåga.

Medarbetare inom omsorgsverksamheterna ska ha kännedom om hjälpmedel samt stötta den enskilde i kontakten med andra samhällsorgan och organisationer. Personalen ska arbeta hälsofrämjande genom att motivera till en hälsofrämjande livsstil såsom bra kost och regelbunden motion. Medarbetare erbjuds fortsatt kompetensutveckling via socialförvaltningens Forum Carpe, till exempel inom autism och demens. Gemensam caféverksamhet med olika aktiviteter för personer boende på gruppboendestäder under helger vidareutvecklas i dialog med brukare och anhöriga.

Arbetet med att utveckla dokumentationen fortsätter. Alla brukare ska ha en uppdaterad genomförandeplan där sociala aktiviteter beskrivs. Uppföljning av att brukaren är nöjd med

hur planerade insatser utförs följs upp regelbundet på ett strukturerat sätt. Värdegrundsarbetet och arbetet med ett gott bemötande fortsätter.

Stadsdelsnämnden har hälso- och sjukvårdsansvar (upp till sjuksköterskenivå) inom gruppboende för personer med psykisk funktionsnedsättning. För daglig verksamhet och gruppboende för personer med fysisk funktionsnedsättning har kommunen det formella ansvaret, men insatserna utförs efter överenskommelse av landstinget. Denna överenskommelse har nu sagts upp från landstingets sida. I stället föreslås att utförandet av hälso- och sjukvårdsuppgifterna helt överförs till kommunen fr.o.m. 2015-10-01. Beslut väntas i frågan.

Samverkan med landstinget behöver fortsätta att vidareutvecklas för att säkra stödet till teamet kring den enskilde.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel omsorgspersonal med grundutbildning	90 %		År
Andel som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter	80 %		År
Andel som upplever att de har de hjälpmedel de behöver i sin bostad	87 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Boendemiljön för den enskilde ska fortlöpande säkerställas inom förvaltningens verksamheter	2015-01-01	2015-12-31
Enheterna ska säkerställa att den enskilde haft möjlighet att vara delaktig vid utformandet av insatserna.	2015-01-01	2015-12-31
Förvaltningen ska informera om möjligheten till bostadsanpassning	2015-01-01	2015-12-31
Utförarenheterna ska säkerställa att genomförandeplanerna är uppdaterade. Beställarenheten ska granska att genomförandeplanen stämmer överens med beställda insatser.	2015-01-01	2015-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en demokratisk stad där medborgarna har inflytande

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att medborgarna i stadsdelen ska ha möjlighet till inflytande. Samarbetet med centrala nämnder ska utvecklas och förbättras. Förutsättningarna för att inrätta ett ungdomsråd kommer att utredas under 2015.

Under 2015 förväntas stadsdelsnämnderna erhålla medel för demokrati- och utvecklingsarbete och förvaltningen kommer under året att utveckla arbetsformer för att öka delaktighet, inflytande och social sammanhållning framför allt i områdena Rågsved, Östberga, Högdalen, Hagsätra och Dalen, bland annat genom att utveckla arbetsformer för ungdomsdemokrati.

Nämndmål:

Enskede-Årsta-Vantör är en demokratisk stadsdel där medborgarna har inflytande

Förväntat resultat

Invånarna i stadsdelen är nöjda med möjligheterna till inflytande.

Kommentar

I förvaltningen finns olika forum för möjlighet till inflytande, såsom medborgardialoger, lokala råd, öppna nämndsammanträden, kontaktmöten med föreningslivet, företagarråd m.m. En målsättning är att pensionärsrådet och funktionshinderrådet ska få möjlighet att tidigt lämna synpunkter och förslag på remisser som berör det aktuella verksamhetsområdet. Förvaltningen samarbetar också med stadsbyggnadskontoret och andra förvaltningar för att medborgarinflytandet i planprocessen ska utvecklas ytterligare. Samarbetet med centrala nämnder ska utvecklas och förbättras.

Valdeltagandet i riksdagsvalet var i stadsdelsområdet i genomsnitt knappt 80 % i valet 2014 (jämfört med knappt 86 % i riket), men varierar från som lägst cirka 62,4 % till som högst 90,6 %. I kommunvalet var valdeltagandet i genomsnitt i stadsdelen knappt 76 % (jämfört med knappt 83 % i riket), med variation från som lägst knappt 55 % till som högst knappt 89,5 %. Områden med lägst valdeltagande ligger framförallt i Rågsved och Hagsätra samt delvis i Högdalen och Östberga.

Under 2015 förväntas stadsdelsnämnderna erhålla medel för demokrati- och utvecklingsarbete. Förvaltningen kommer att utveckla arbetsformer för att öka delaktighet, inflytande och social sammanhållning framför allt i områdena Rågsved, Östberga, Högdalen, Hagsätra och Dalen. Ett sätt att öka delaktighet och inflytande kommer att vara att utifrån barnkonventionen utveckla arbetsformer för ungdomsdemokrati. Förvaltningen kommer också att inrätta ett ungdomsråd. En förstudie som belyser medborgarkontor och olika alternativ eller kompletterande lösningar till medborgarkontor, exempelvis samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen, kommer att tas fram och presenteras för nämnden till junisammanträdet 2015.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att möjliggöra för invånarna i stadsdelen att möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter samt genom att arbeta för att målen i programmet "Kultur i Ögonhöjd" uppfylls. Föreningar som erbjuder kvalitativ kultur till barn och unga i stadsdelsområdet har möjlighet att söka bidrag för detta. Samordnade beställningar av kulturevenemang för barn och unga görs. I förskolan och inom fritidsverksamheten utgör kulturen en integrerad och naturlig del av verksamheten. Kulturupplevelser för äldre erbjuds bland annat inom de öppna mötesplatserna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till		fastställs	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
meningsfulla kulturaktiviteter		2015	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska göra en inventering av träffpunkter och verksamhet som riktar sig till flickor ta fram förslag på nya verksamheter i de stadsdelar där det finns ett behov.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter

Förväntat resultat

Flickor och pojkar tar del av och utövar kultur i olika former samt utvecklar förståelse för sin egen och andras kultur. Kvinnor och män med stöd och omsorg inom nämndens verksamheter har möjlighet att delta i ett varierat och tillgängligt utbud av kulturaktiviteter.

Kommentar

Förskola och fritidsverksamhet

Kulturen utgör en integrerad och naturlig del i förskolan och inom fritidsverksamheten. Personalen ska stimulera och uppmuntra till skapande och kommunikation med hjälp av olika estetiska uttrycksformer. Miljön i verksamheterna ska utformas så att barnen och ungdomarna ges förutsättningar att använda sin fantasi, uttrycka sig och skapa på eget initiativ. De ska också ges möjlighet att ta del av olika kulturupplevelser för att utveckla tankar och fantasi samt ge tillfällen att fånga upp frågor och funderingar. Som ett stöd för arbetet finns det nyligen utvecklade programmet för barn- och ungdomskultur i Stockholms stad; ”Kultur i ögonhöjd”. Programmet innefattar kultur för, av och med barn.

Personella resurser i form av en kultur- och föreningssekreterare avsätts inom förvaltningen för att bl.a. utveckla kontakter och samarbete med kulturförvaltning, bibliotek och föreningar. Förvaltningen kommer att samordna beställningar av olika kulturevenemang för barn och unga som ett komplement till de professionella kulturupplevelser som anordnas av enheterna. Föreningsbidrag kommer att ges till föreningar som erbjuder kvalitativ kultur till barn och unga i stadsdelsområdet. Föreningsbidragspolicyn kommer att revideras senast till marsmanträdet 2015.

En inventering av träffpunkter och verksamheter som riktar sig till flickor ska göras. I syfte att öka andelen flickor till fritidsverksamheten genomförs särskilda insatser bl.a. genom uppsökande verksamhet i skolorna och anpassning av verksamhetens innehåll utifrån intervjuer och enkäter. Arbetet återrapporteras till nämnden senast i november.

Äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri

För äldre och personer med funktionsnedsättning arbetar förvaltningen med att möjliggöra för dem att vara delaktiga i olika kulturaktiviteter. Den enskildes egna önskemål och intressen ska styra vilka aktiviteter som genomförs och stödet att delta i aktiviteter ges i både grupp och

individuellt. Äldreomsorgen fortsätter att erbjuda möjligheter till kulturupplevelser inom de öppna mötesplatserna utifrån brukarnas önskemål. Samverkan med andra förvaltningar sker där det är möjligt. I samråd med pensionärsrådet och frivilligorganisationer vidareutvecklas de sociala mötesplatserna för äldre.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel förskoleavdelningar där barnen upplevt minst två professionella kulturupplevelser under året	100 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

I planen för upphandling, som bifogas verksamhetsplanen, redovisar förvaltningen gällande verksamhets- och entreprenadavtal samt planerade verksamhetsupphandlingar och driftentreprenader.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 %	tas fram av nämnd/styrelse	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med trafikinämnden utveckla en gemensam modell för upphandling och uppföljning av avtal med externa entreprenörer.	2015-01-01	2015-12-31

Nämndmål:

Offentliga upphandlingar utvecklar verksamheterna i hållbar riktning

Förväntat resultat

Stadsdelen ställer krav på miljöhänsyn och social hänsyn vid offentliga upphandlingar. Den offentligt finansierade välfärden bedrivs av utförare som bedriver verksamhet med hög kvalitet, på ett samhällsligt långsiktigt hållbart sätt.

Kommentar

Krav på miljöhänsyn, såsom exempelvis miljövänligare bränslen och dubbdäckförbud, och social hänsyn ställs där det är möjligt utifrån Lagen om offentlig upphandling.

Övriga frågor

Inget att redovisa.